

URJALAN LAAJA

**HYVINVOINTIKERTOMUS 2021-2024 JA
HYVINVOINTISUUNNITELMA 2025-2028**

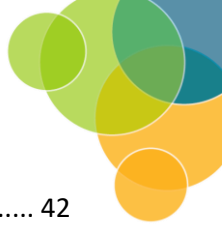

URJALA

Sisällysluettelo

OSA 1 HYVINVOINTIKERTOMUS VUOSILTA 2021-2024.....	3
1. Johdanto	3
1.1. Laaja hyvinvointikertomus lakisääteisenä ja strategisena asiakirjana	3
1.2. Urjalan laajan hyvinvointikertomuksen työstöprosessi	4
2. Urjalan väestön hyvinvointiin vaikuttavat rakenteelliset tekijät.....	5
2.1. Indikaattorit ja HYTE-kerroin	5
2.2. Väestö ja perherakenne	8
2.3. Talous ja elinvoima	11
2.4. Työllisyys.....	12
2.5. Elinympäristö	12
2.6. Turvallisuus.....	12
3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen ja painopisteet vuosina 2021-2024	14
3.1. Rakenteet	14
3.2. Painopisteet ja tavoitteet Urjalassa.....	14
4. Väestön hyvinvointi ja terveyden edistäminen Urjalassa 2021–2024	15
4.1. Lapset.....	15
4.2. Nuoret.....	17
4.4. Työikäiset.....	22
4.5. Ikäihmiset	24
4.6. Kaikki ikäryhmät	25
5. Johtopäätökset vahvuuksista ja kehittämiskohteista hyvinvoinnin edistämässä Urjalassa	28
5.1. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnan toimintana	29
OSA 2 HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025-2028.....	31
6. Määritelmä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle	31
7. Kuntastrategia johtaa hyvinvointityötä	32
8. Hyvinvoinnin edistämisen suunnitelmat ja erillishjelmat	33
8.1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	33
8.2. Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma	35
8.3. Kotoutumishjelma	39
8.4. Työllisyysohjelma.....	41
8.5. Muut erilliset suunnitelmat ja strategiat.....	41

9. Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025–2028	42
9.1. Toimenpiteet asetettujen painopisteiden ja tavoitteiden toteutumiseksi	43
9.2. Mittarit.....	48
OSA 3 VALTUUSTOKÄSITTELY	57
10. Urjalan laajan hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman laatijat.....	57
11. Laajan hyvinvointikertomuksen hyväksyminen.....	57

OSA 1 HYVINVOINTIKERTOMUS VUOSILTA 2021-2024

1. Johdanto

Tämä hyvinvointikertomus kertoo Urjalan kuntalaisten hyvinvoinnin nykytilasta sekä siihen vaikuttaneista tekijöistä painottuen valtuustokauteen 2021–2024. Todettakoon, että kyseinen valtuustokausi on ollut poikkeuksellinen ajanjakso. Koronapandemia ja Venäjän aloittama hyökkäyssota ovat ravistelleet ihmisiä maailmanlaajuisesti ja vaikutuksia on nähtävissä myös pienessä Urjalan kunnassamme. Hyvinvointialueiden käynnistyminen vuoden 2023 alusta toi muutoksia kuntalaisten sosiaali- ja terveyspalveluihin. Muutoksista on seurannut etenkin reuna-alueiden huoli sosiaali- ja terveyspalveluiden kaikkoamisesta yhä kauemmas. Urjalan osalta muutos ei, ainakaan aluksi, ole näyttäytynyt dramaattisena, mutta palveluiden saatavuuden heikkenemistä on havaittavissa. Samaan aikaan oman kuntamme taloushaasteet ovat myös osin vaikuttaneet joidenkin ei-lakisäätteisten palveluiden supistumisena tai lakkauttamisena (esim. palveluliikenne ja uimahalliretket).

Tänä haastavana aikana olemmekin erityisen tärkeän asian äärellä, kun puhumme kuntalaisten **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, josta käytetään yleisesti nimitystä HYTE**. Jokaisella kunnassa toimivalla ja jokaisella kuntalaisella on oma osansa tässä kokonaisuudessa, joka koostuu pienistä arjen teoista ja suurista päätöksistä, sekä monista toimista näiden väliltä.

Tehdään yhdessä merkityksellistä hyte-työtä!

1.1. Laaja hyvinvointikertomus lakisäätisenä ja strategisena asiakirjana

Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan **kunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla**. Järjestämislain (612/2021) 6 §:n mukaan **kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä** ja kunnan on nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Laaja hyvinvointikertomus on työkalu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitteluun, seurantaan, raportointiin ja arviointiin. Lopullinen asiakirja koostuu kahdesta pääosasta; kertomus- ja suunnitelmasosasta. Kertomusosa kuvaa väestön hyvinvointiin vaikuttaneita rakenteellisia tekijöitä, kuntalaisten hyvinvoinnin nykytilaa sekä kunnan toimintaa hyvinvoinnin edistämiseksi vuosina 2021–2024. Suunnitelmasosassa määritellään mm. painopisteet ja tavoitteet kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi uuden valtuustokauden aikana. Lähtökohtana suunnitelmasosalle ovat kuntastrategia, saatavilla oleva tilastotieto sekä ammattilaisten ja kuntalaisten näkemykset. Urjalan laajalla hyvinvointikertomuksella ja -suunnitelmalla on yhteys **Pirkanmaan alueelliseen hyvinvointikertomukseen ja –suunnitelmaan**, joka on tehty vuosille 2023–2026. Asiakirjan valmistelussa on hyödynnetty myös **Kuntaliiton ”Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät kunnissa” –julkaisua** vuodelta 2024.

Pirkanmaalaiset ovat sekä kuntien, että Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) asukkaita ja asiakkaita. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä velvoittaa hyvinvointialueen toimimaan hyvinvoinnin ja ter-

veyden edistämässä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa. Lainsäädännön mukaan kuntien ja hyvinvointialueen vastavuoroisesti tuettava tässä tehtävässä toisiaan asiantuntemuksellaan. Samaisen lain 7 §:n perusteella hyvinvointialueen on myös neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Neuvotteluissa ja yhteistyössä on huomioitava myös muut toimijat, kuten järjestöt, yritykset ja julkisen sektorin toimijat. Kuntien ja Pirkanmaan hyvinvointialueen yhteisenä päämääränä on, että muodostamme yhdessä toimivan alueen, jossa yhteistyö on toimivaa ja luottamukseen perustuvaa.

Hyte-työ on laaja-alaista ja sen tarkka määrittely on haastavaa. Kunnissa voidaankin käydä omaa pohdintaa siitä, mitä hyte-työllä paikallisesti ymmärretään, miten sitä toteutetaan ja mitä asioita painotetaan. Kokonaisuuteen sisältyy myös turvallisuus, joka tässä yhteydessä käsitetään erityisesti arjen turvallisuutena.

Kuntaliitossa hyte-työn määrittelyssä kuvataan toimijoiden työn, yhteistyön merkityksen sekä kuntalaisen oma vastuu laajassa hyte-kokonaisuudessa seuraavasti:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa on asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä tukevaa sekä edistävää toimintaa, jota tehdään laaja-alaisessa yhteistyössä eri toimialoilla. Kunnan oman työn lisäksi hyödynnetään laajasti muiden toimijoiden osaamista tukemassa asukkaiden hyvinvointia. Myös asukkailla on oma tärkeä roolinsa kunnan tarjoamien hyvinvoinnin edellytysten hyödyntämisessä.

1.2. Urjalan laajan hyvinvointikertomuksen työstöprosessi

Urjalan laajan hyvinvointikertomuksen ja suunnitelman kertomusosa vuosilta 2021–2024 on määrä käsitellä Urjalassa päättyvän valtuustokauden loppuun mennessä keväällä 2025. Hyvinvointikertomus viedään myös tarkastuslautakunnan arvioitavaksi kevään 2025 aikana. Tämän jälkeen kertomusosan perään lisätään hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025–2028 ja tämä kokonaisuus esitellään uudelle valtuustolle vuoden 2025 loppuun mennessä.

Laajan hyvinvointikertomuksen valmistelu aloitettiin syksyllä 2024 liikunta- ja hyvinvointikoordinaattorin koordinoimana. Laajan hyvinvointikertomuksen valmistelusta ja moniammatillisen yhteistyön toteutumisesta on vastannut kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) –työryhmä, johon syksyllä 2024 kuuluivat:

- Kuntaorganisaatiosta kunnanjohtaja, liikunta- ja hyvinvointikoordinaattori, sivistysjohtaja, nuoriso- ja vapaa-aikakoordinaattori, päiväkodin johtaja, elinvoimapäällikkö, rakennusmestari, maahanmuuttokoordinaattori
- Pirkanmaan hyvinvointialueelta koulukuraattori, Urjalan lähitorin ohjaaja sekä kuntoutuksen ohjaaja
- Seurakunnalta diakoniatyöntekijä

Hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman valmistelussa on ollut mukana myös:

- kunnan eri ryhmät ja verkostot, kuten johtoryhmä, perhekeskusverkosto, ehkäisevän päihdetyön ja ehkäisevän väkivallan työryhmä, opiskeluhuolto ja liikenneturvallisuustyöryhmä
- kunnan muu henkilöstö

- vanhus- ja vammaisneuvosto
- nuorisovaltuusto
- paikallisia yhdistystoimijoita

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on laaja kokonaisuus, jossa jokainen kunnassa toimiva ja kunnassa asuva on jollakin tapaa mukana joko tietoisesti tai tiedostamatta.

2. Urjalan väestön hyvinvointiin vaikuttavat rakenteelliset tekijät

2.1. Indikaattorit ja HYTE-kerroin

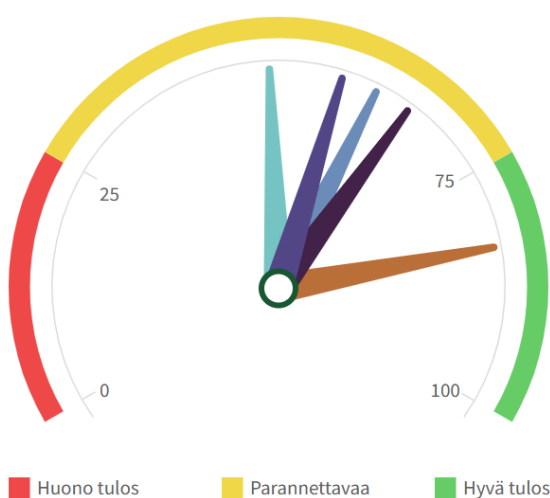
Laajassa hyvinvointikertomuksessa on käytetty indikaattoritietoa Sotkanetin tietokannasta, TEAvisarista, tilastokeskuksen sivuilta sekä eri toimialojen omista tilastoista. Indikaattoripankki Sotkanet on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tietopalvelu, joka tarjoaa kaikista Suomen kunnista viimeisimpään voimassa olevaan kuntajakoon perustuen keskeisiä väestön hyvinvointia ja terveyttä koskevia tietoja. Valitettavasti monen indikaattorin kohdalla tietoa ei ole Urjalan osalta saatavilla.

Sotkanetin tietokannasta saadaan tiedot mm. lasten ja nuorten osalta kouluterveyskyselyn tuloksista ja move- fyysisen toimintakyvyn mittaustuloksista.

TEAvisarin tiedot kuvaavat terveydenedistämisasiivisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. TEAvisari -arviointia tehdään kuntajohdossa, perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, liikuntapalveluissa, kulttuuripalveluissa sekä perusterveydenhuollossa.

TEAvisari- tiedonkeruun mukaan (alla oleva kuva) Urjalassa on parhaiten onnistuttu perusopetuksessa. Kulttuuritoimi näyttäyty arvioinnissa heikoimpana. Arviointi toteutetaan kahden vuoden välein.

Kaikki sektorit : Urjala 2024

- Kuntajohto
- Perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Liikunta
- Hyvinvointialueet
- Kulttuuri

Aineisto päivitetty 20.12.2024

Pisteet	2024	2023	2022	2021
Kaikki sektorit	63	61	53	52
Kuntajohto	..	61	..	46
Perusopetus	..	83	..	64
Lukiokoulutus	65	..
Ammatillinen koulutus
Liikunta	57	..	59	..
Hyvinvointialueet
Kulttuuri	..	49	..	38

Viereisessä kuvassa näkyy TEAvisarin koonti Urjalan vuosien 2021–2024 pisteistä. Kysely toteutetaan eri sektoreille joka toinen vuosi niin, että osa toteutetaan parillisina ja osa parittomina vuosina. Urjalassa ei ole ammatillista koulutusta ja tästä syystä nämä tiedot puuttuvat taulukosta. Voit tutustua tuloksiin tarkemmin ja vertailla eri kuntien tuloksia sivuilla www.teaviisari.fi.

Hyte-kerroin on kannustin kunnille vaikuttavan hyte-työn toteuttamiseen ja se on ollut kunnilla käytössä vuodesta 2023 alkaen. Hyvinvointialueiden HYTE-kertoimet tulevat voimaan vuodesta 2026 alkaen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli **HYTE-kerroin** on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Lähde: THL

Alla Sotkanetin tietoja Urjalan luvuista hyte-kertoimiin liittyen. Huomioithan, että taulukon värin tummuus on joissakin taulukoissa positiivinen ja joissakin negatiivinen merkki. Indikaattoreiden tarkempiin tietoihin pääset tutustumaan www.sotkanet.fi -sivuilla.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
HYTE-kerroin, 1 000 euroa info ind. 5355	Urjala	yhteensä	73,4	70,3	77,2	88,7
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5339			71	63	63	80
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5338			40	43	57	45

Prosessi-indikaattorit kuntajohdolle:

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja info ind. 5335	Urjala	yhteensä	100	100	100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista info ind. 5331			100	100	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen info ind. 5330			100	100	0	0
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä info ind. 5333			100	100	100	100
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista info ind. 5336			0	0	100	100

Prosessi-indikaattorit liikunnalle:

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille info ind. 5327	Urjala	yhteensä	0	100	100	100
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä info ind. 5328			100	100	100	100
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen info ind. 5321			100	100	100	100
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa info ind. 5323			0	0	0	100
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin info ind. 5320			0	0	0	0

Prosessi-indikaattorit peruskouluille:

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä info ind. 5317	Urjala	yhteensä	21	21	76	76
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit info ind. 5316			100	100	100	100
Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluuyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus info ind. 5309			100	100	100	100
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa info ind. 5313			21	21	24	24

Prosessi-indikaattori kulttuurille:

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä Info 3984

Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
Urjala	yhteensä	0	0	0	0

Urjalan tulosindikaattorit:

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2022	2023	2024
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori info ind. 5308	Urjala	yhteensä	38	73	44
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5301			24	50	50
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5304			50	61	65
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5306			42	69	39
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5307			60	36	20
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5303			47	54	54

2.2. Väestö ja perherakenne

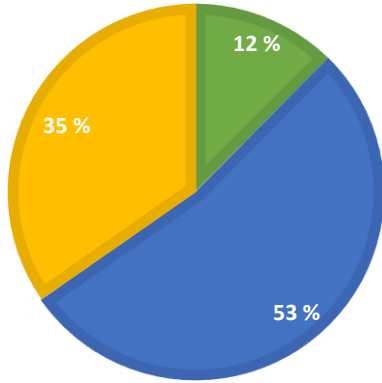
Vuoden 2024 lopussa Urjalassa oli 4492 asukasta. Väkiluku on vähentynyt tasaiseen tahtiin (kymmenessä vuodessa 492 henkilöllä), mutta poikkeuksen teki vuosi 2021, jolloin väkiluku lisääntyi 25 henkilöllä.

Väestöllinen huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15 -64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on. Vuonna 2023 huoltosuhteluku on Urjalassa kivunnut jo hurjan korkeaksi ollen 88,9, kun luku Akaassa oli 69,2, Pirkanmaalla 58,4 ja koko maassa 61,9. Urjalan väestön ikärakenne onkin huomattavasti koko maan ja Pirkanmaan keskiarvoja vanhusvoittoisempi. Vuonna 2022 eläkeläisten osuus väestöstä oli Urjalassa 37,4 %, kun koko maassa osuus oli 26 %.

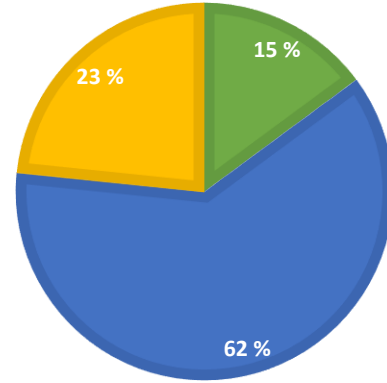
URJALAN VÄESTÖRAKENNE 2023

■ Alle 15-vuotiaita ■ 15-64-vuotiaita ■ Yli 64-vuotiaita

SUOMEN VÄESTÖRAKENNE 2023

■ Alle 15-vuotiaita ■ 15-64-vuotiaita ■ Yli 64-vuotiaita

Urjalan väestö rakenne	Lukumäärä 31.12.2020	Lukumäärä 31.12.2023 luku kasvanut / vähentynyt
0-9 vuotiaat	362	348
10-19 vuotiaat	445	451
20-29 vuotiaat	278	241
30-39 vuotiaat	439	424
40-49 vuotiaat	554	553
50-59 vuotiaat	653	587
60-69 vuotiaat	798	764
70-79 vuotiaat	686	763
80-89 vuotiaat	338	348
90-99-vuotiaat (vanhemmat eivät näy tilastossa)	91	87

Lähde: Sotkanet

Väestön muutos 2021-2023

	2021	2022	2023	2024
Elävänä syntyneet	30	24	30	26
Kuolleet	74	78	74	79
Kuntien välinen nettomuutto	64	-45	20	-32
Ulkomaan kansalaisia	105	96	124	
Maahanmuutto	12	8	35	17
Maastamuutto	5	12	7	7

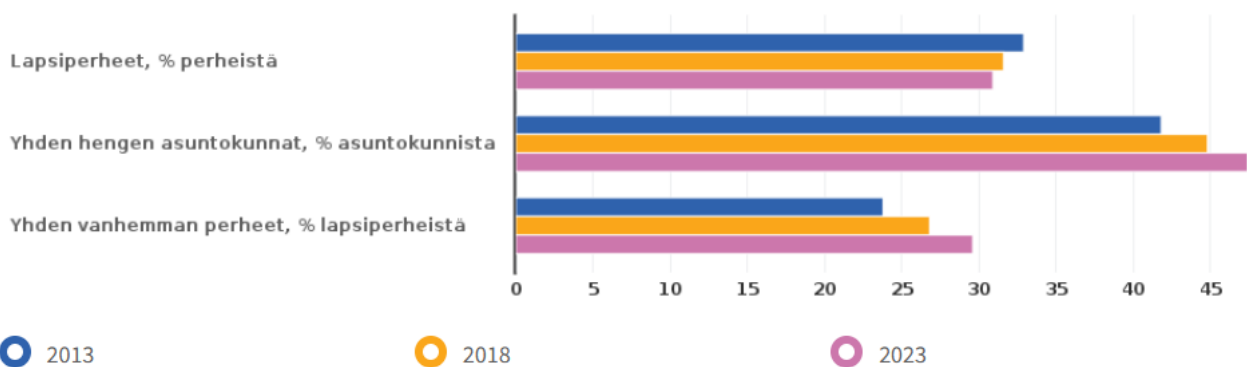
Lähde: Tilastokeskus. Vuoden 2024 osalta ei löytynyt tietoa ulkomaan kansalaisten määrästä.

Väestöennuste Urjalaan (% väestöstä, laskettu 2024):

	2030	2040
0-14 vuotiaat	10,1	9,2
15-64 vuotiaat	51,6	52,3
yli 65 vuotiaat	38,2	38,5

Lähde: Tilastokeskus

Alue: Urjala **Sukupuoli:** Yhteensä

Yllä olevassa kuvassa perhejaottelua Urjalassa vuosina 2013, 2018 ja 2023. Lähde: Sotkanet.

Urjalassa kaikista perheistä lapsiperheiden osuus on 30,9 % (Pirkanmaalla 37,7 %). Yhden vanhemman perheitä lapsiperheistä on Urjalassa 29,6 %, mikä on enemmän kuin Pirkanmaalla tai koko Suomessa keskimäärin (kummassakin 23,9 %). Yhden hengen asuntokuntia kaikista asuntokunnista on Urjalassa 47,4 %, mikä ei poikkea paljon Pirkanmaan (48 %) tai koko maan (46,7 %) arvoista. Lapsettomien pariskuntien kotitalouksien määrä ei ollut saatavilla Sotkanet- tietokannasta.

Kunnan yleinen pienituloisuusaste on 16,8 %, mikä on korkeampi kuin Pirkanmaalla (13,9 %) ja koko Suomessa, joissa pienituloisten osuus on 13,9 %. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden määrä on kuitenkin alueellista ja valtakunnallista tasoa matalampi.

Urjalalaisten 20 vuotta täyttäneiden keskiasteen koulutustason (ylioppilastutkinnon suorittaneet ja ammatillisissa oppilaitoksissa enintään 3-vuotisen koulutusammatin tai tutkinnon suorittaneet) saaneiden osuus on suurempi (47,4 %) verrattuna koko maahan (41,3 %) ja Pirkanmaahan (42,6 %), mutta korkea-asteen koulutuksen saaneiden osuus on huomattavasti matalampi (20,8 %) verrattuna koko maahan (33,8 %) ja Pirkanmaahan (35,1 %).

Urjalan väestöstä vieraskielisten osuus on 3,2 % (Pirkanmaalla 6,8 %). Vieraskielisiksi luetaan henkilöt, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Ulkomaan kansalaisia on hieman vähemmän 2,7 % (Pirkanmaalla 4,4 %).

2.3. Talous ja elinvoima

Urjalan kunnan vuoden 2024 talousarvio hyväksyttiin alkujaan noin 300 000 euroa alijäämäisenä. Vuoteen 2024 tultaessa kunnan kumulatiivinen alijäämä nousi reiluun 400 000 euroon. Vuoden 2024 aikana tilanteen helpottamiseksi ja itsenäisen kunnan toiminnan varmistamiseksi tulevana vuosina lanseerattiin talouden tasapainottamistoimenpide nimeltään **“äkkijarrutus”**. Äkkijarrutuksen tavoitteena oli kattaa kertynyt alijäämä ja parhaassa tapauksessa kerryttää lisäksi puskuria tuleville vuosille.

Äkkijarrutus piti sisällään laajamittaista kulujen supistamista ostoissa sekä omaisuuden realisoimista. Myös henkilöstö osallistui äkkijarrutukseen pitämällä palkattomia vapaita ja priorisoimalla työssään arjen kuluja. Omien toimiemme lisäksi kunnan verokertymä kasvoi ennakoidusta sekä kunta sai harkinnanvaraista valti-onosuutta kannustimena ponnisteluistaan taloutensa tasapainottamiseksi.

Vuoden 2024 tilinpäätös toteutui lopulta noin 2,2 miljoonaa euroa positiivisena. Alijäämä saatiin katettua ja tuleville vuosille kerrytettiin puskuria noin 1,7 miljoonaa euroa.

Urjalan elinkeinorakennetta leimaa korkea työpaikkaomavaraisuus, monipuolinen ja dynaaminen yritystoiminta sekä suhteellisen suuri maa- ja metsätalouden osuus työpaikoista. Työpaikkaomavaraisuus on lähes 80 %, kun se tyypillisesti on n. 70 %. Omassa kunnassa työssäkäyvien osuus on 67,8 % työllisistä.

Alueemme yritykset tekevät tiivistä yhteistyötä ja Urjalaan on muodostunut mini-ekosysteemejä erityisesti teollisuuden ja logistiikan aloille. Työvoiman saatavuuden ja osaamisen turvaamiseksi meitä auttaa naapurikuntien oppilaitokset Forssassa ja Valkeakoskella. Koulutuskuntayhtymä Tavastia tuottaa Nuutajärvellä lasialan ammatillista koulutusta, ja sen ansiosta kunnassamme on merkittävä taidelasiosaamisen yhteisö.

Kunnassamme on toteutettu valtuuston vahvistamaa **Elinvoimaohjelmaa vuosille 2023–2026**. Urjala tavoittelee elinvoimaohjelmalla yritysten kasvua ja menestymistä, työpaikkojen lisääntymistä, yhteistyön kehittämistä sekä palvelujen turvaamista kuntalaisille. Työpaikat luovat kuntaan vireyttä ja toimeentuloa. Tämä

vahvistaa kunnan elinvoimaa, pitovoimaa ja vetovoimaa sekä monipuolistaa niin kuntalaisten kuin myös kausiasukkaiden palvelutarjontaa.

2.4. Työllisyys

Urjalan työttömyysprosentti oli vuoden 2024 lopussa 11,8 % (223 työtöntä, joista alle 25-vuotiaita oli 8). Tyypillisesti Urjalan työttömyysaste on maakunnan keskitasolla tai vähän sitä korkeampaa. Korkeasta työttömyysasteesta huolimatta yritykset viestivät aika-ajoin osaavan työvoiman puutteesta, mikä on myös monen yrityksen kasvun este tai hidaste. Kohtaanto-ongelma on todellinen.

2.5. Elinympäristö

Urjala sijaitsee valtatie 9:n varrella Tampereelta Turkuun päin mentäessä. Matkaa Tampereelle on 60 kilometriä ja Turkuun 105 kilometriä. Lähiseudun kaupunkeja ovat Akaa (30 km), Forssa (35 km), Loimaa (40 km), Huittinen (50 km) ja Sastamala (60 km).

Urjala on leimallisesti maaseutupaikalla ja alue on hyvin laaja. Pisimmillään matka eri kylien välillä on Halkiva-hasta Hakolahteen noin 60 km. Noin puolet (49,5 %) kuntalaisista asuu taajamassa. Koko Suomen alueella taajamissa asuu 86,9 % väestöstä. Urjalan taajamaväestö kuuluu vain yhteen taajamaan eli kunnan keskus-taajamaan Urjalan kirkonkylään, Laukeelaan. Suurin osa, 87,4 %, Urjalan kuntalaisista asuu rivi- ja pientaloissa (v. 2023).

Joukkoliikennepalvelujen kehittämiseksi tehdään yhteistyötä VAU-kuntien sekä ELY-keskusten kanssa. Kunta osallistuu yhdessä Akaan ja Valkeakosken kaupunkien kanssa Länsi- ja Sisä-Suomen ELY-keskuksen hankintaan linja-autoliikenteestä, joka mahdollistaa liittymisen pääradan junaliikenteeseen Viialan seisakkeella ja Toijalan juna-asemalla. Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa liikennettä hankitaan myös Forssaan. Asiointiliikennettä kuntalaisille järjestetään kunnan taajamien (Nuutajärvi-Laukeela-Huhti) välillä perjantaisin. Pitkän tähtäimen tavoitteena on saada junaseisake jälleen entiselle Urjalan asemalle. Edunvalvontaa tienpidossa tehdään myös Pro Ysitiie –yhdistyksen kanssa.

Kolmannen sektorin rooli kunnan palveluja täydentävänä on merkittävä. Erityisesti liikunta-alueiden kehittämistä ja ylläpitoa tehdään järjestöjen kautta sekä toteutetaan erityyppisiä yhteisöllisiä tapahtumia. Kausiasukkaiden rooli yhteisömmme elävöittämisessä on suuri. Kausiasuntoja kunnassamme on lähes 1700.

2.6. Turvallisuus

Perustuslaki määrittää jokaiselle oikeuden turvalliseen ja terveelliseen elämään. Hyte-työssä turvallisuutta käsitellään erityisesti arjen turvallisuutena, johon lukeutuvat mm. tapaturmien ja kaatumisten ehkäisy sekä kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisy.

Liikenne on osa ihmisten arkea ja elämää ja liikenneturvallisuustyö yksi osa-alue hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Urjalassa toimii monialainen liikenneturvallisuustyöryhmä, joka seuraa kunnan liikennetur-

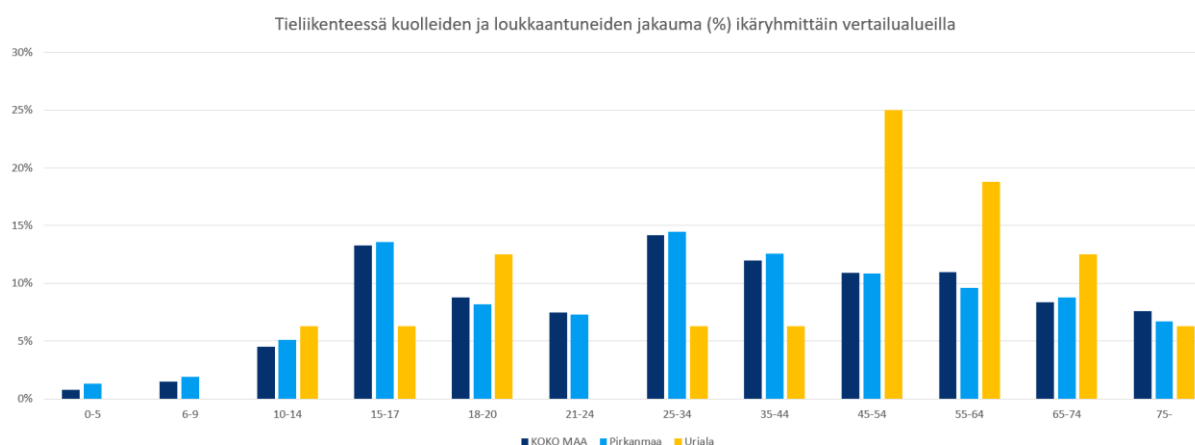

vallisuustilannetta sekä kestävän ja turvallisen liikkumisen suunnitelman toimenpiteiden toteutumista. Lisäksi ryhmä edistää tiedon ja kokemusten vaihtoa hallinnon alojen sekä kunnan ja sidosryhmien välillä, ja ideoi liikennekasvatukseen liittyviä toimenpiteitä. Työryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa, ja siihen kuuluu eri hallinnon alojen edustajien lisäksi Liikenneturvan ja Pirkanmaan ELY-keskuksen edustajat. Ryhmän toimintaa koordinoi liikenneturvallisuuskoordinaattori Rambollista.

Urjalassa tieliikenteen henkilövahinkojen määrä suhteutettuna 100 000 asukasta kohden, on korkeampi kuin koko maan sekä Pirkanmaan keskiarvo. Tarkasteltaessa Urjalan kunnan liikenneonnettomuuksia viimeisen kymmenen vuoden aikana, loukkaantuneiden määrä oli korkeimmillaan vuosina 2015–2017 (11–16 loukkaantunutta vuodessa). Tämän jälkeen määrät ovat laskeneet selvästi, ja vuodesta 2021 eteenpäin tieliikenteessä loukkaantuneita Urjalan kunnan alueella on ollut vain 1–4 vuodessa. Kuolemaan johtaneet onnettomuudet ovat olleet harvinaisia. Ikäryhmittäin tarkasteltuna erityisesti 45–74-vuotiaiden osuus onnettomuuksista on Urjalassa huomattavasti suurempi verrattuna Pirkanmaahan ja koko maahan (alla oleva taulukko).

Tieliikenteen henkilövahingot ikäryhmittäin (%)

Lähde: Tilastokeskus, keskiarvo 2020–2024*, 2024 ennakkotieto

Susihavainnot vuoden 2024 lopulla lisäsivät kuntalaisten turvallisuusuhkaa. Hyvinvointilautakunta uudisti oppilaskuljetusohjeita suurpetohavaintoihin liittyen. Urjalan kunta liittyi Taikayöntien susireviiri-työryhmää. Tiedotusta lisättiin mm. siitä, miten toimia kohdatessaan suurpedon. Reviirityöryhmä järjesti myös alueen karja- ja lammastilallisille informaatiotilaisuuden asiasta.

3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen ja painopisteet vuosina 2021-2024

3.1. Rakenteet

Kunnanhallitus hyväksyi vuonna 2018 liikunta- ja hyvinvointikoordinaattorin nimikkeen, jonka kokonaisuudesta on laskennallisesti 80 % sijoitettu liikuntakoordinaatioon ja 20 % hyvinvointikoordinaatioon. Hyvinvointikoordinaattorin tehtävänä on kunnan sisäisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnin lisäksi alueellinen verkostotyö, johon kuuluu mm. Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikoordinaattoreiden verkosto.

Kunnan hyte-työn kokonaisuus ja erilaiset veloitteet ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosina. Oleellisia hyvinvointityön kokonaisuuksia onkin hyvinvointialueuudistuksen myötä jaettu eri henkilöille. Ehkäisevästä päihdetyöstä ja väkivallan ehkäisytystä on vastannut nuoriso- ja vapaa-aikaohjaaja vuoden 2024 alusta alkaen ja perhekeskusverkostosta vastuuta kantaa nuoriso- ja vapaa-aikakoordinaattori. Hyvinvointityö erityisesti iäkkäiden osalta on puhututtanut viime aikoina. Urjala on vanhusvoittoinen kunta, mutta iäkkäiden hyvinvointityön kokonaisuus ei kuulu kenenkään työnkuvaan.

Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte)- työryhmä kokoontuu noin 10 kertaa vuodessa käsittelemään sekä valtakunnallisia, alueellisia että paikallisia hyte-asioita. Työryhmän tehtävänä on mm.

- vastata hyvinvointityön toteutumisesta, poikkihallinnollisesta viestinnästä ja hyte-yhteistyön toteutumisesta
- koota ja tuottaa tietoa väestön terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutuneista toimenpiteistä valmistelemalla valtuustokausittain laajan hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman sekä vuosittain hyvinvointiraportin
- tukea ja seurata hyvinvointisuunnitelman toimeenpanoa poikkihallinnollisesti
- toimia liikunnan kehittämistyöryhmänä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuus siirtyi kunnanhallituksen alaisuudesta hyvinvointilautakunnalle vuonna 2024 ja tämän myötä hyvinvointityön johtaminen siirtyi kunnanjohtajalta sivistysjohtajalle. Kunnanjohtaja kuuluu edelleen hyte-työryhmään, ja tämä koetaan erittäin tärkeäksi.

3.2. Painopisteet ja tavoitteet Urjalassa

Urjalan hyvinvointisuunnitelman 2021–2024 painopisteet ja tavoitteet pohjautuivat pitkälti Pirkanmaan alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan. Urjalan kunnanvaltuusto hyväksyi 22.6.2022 valtuustokaudelle 2021–2024 suunnitelman, jonka painopisteet ja tavoitteet olivat:

1. Painopiste: Valinnoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia

- 1.1. tavoite: edistetään yksilön psyykkistä hyvinvointia, elämäntilannetta ja toimintakykyä
- 1.2. tavoite: lisätään ruokailoa ja parannetaan ruokatottumuksia
- 1.3. tavoite: vahvistetaan päihteettömyyttä

2. Painopiste: Turvallinen ja mahdollistava elinympäristö

- 2.1. tavoite: vähennetään perheiden eriarvoisuutta ja lisätään kuntalaisten uskoa mahdollisuuksiinsa
- 2.2. tavoite: tehdään lähiympäristöjä esteettömäksi sekä liikkumiseen ja osallisuuteen kannustaviksi
- 2.3. tavoite: kulttuurihyvinvoinnin edistäminen

3. Painopiste: Vaikuttavat hyvinvointipalvelut

- 3.1. tavoite: parannetaan ennaltaehkäisevien palveluiden saatavuutta, saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta
- 3.2. tavoite: tehostetaan tiedonkeruuta asiakaskokemuksesta ja hyödynnetään tuloksia
- 3.3. tavoite: käytetään innovatiivisia ja uusia menetelmiä elintapaohjauksen parantamiseen

4. Painopiste: Osallisuus ja vaikuttaminen

- 4.1. tavoite: edistetään sosiaalista osallistumista
- 4.2. tavoite: edistetään yhteiskehittämistä eri sidosryhmissä (sisäiset ja ulkoiset)
- 4.3. tavoite: vaikutetaan päätösten ennakoarviointimenettelyn kautta

4. Väestön hyvinvointi ja terveyden edistäminen Urjalassa 2021–2024

Seuraavat kappaleet on jaoteltu ikäryhmittäin; lapset, nuoret, työikäiset, ikäihmiset ja lopussa on vielä useampia ikäryhmiä koskevaa koontia. Ikäryhmittäistä ja kattavaa tilastotietoa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilasta on hyvin vähän saatavilla ja tästä syystä luotamme Urjalassa vahvasti henkilöstön ja muiden toimijoiden näkemyksiin.

Kunnan hyvinvointikertomukseen emme kokoa enää tietoja sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta, mutta hyvinvointialueen työntekijöitä on ollut mukana tämän asiakirjan valmistelussa tuoden arvokasta näkemystään kuntalaistemme hyvinvoinnin ja terveyden tilasta ja tarpeellisista kehittämiskohteista. Kuntien ja hyvinvointialueiden välillä onkin merkittävä määrä tehtäviä, ns. yhdyspintoja, joissa onnistunut hyte-työ vaatii eri organisaatioiden välistä tiedonvaihtoa ja yhteistyötä.

4.1. Lapset

Vuosina 2021–2024 varhaiskasvatuksessa oli kahdeksan lapsiryhmää, joista kuusi toimi Pohjantähden päiväkodilla ja yksi Asemalla. Koulumaan päiväkoti perustettiin tammikuussa 2024. Esiopetusryhmiä oli sekä Urjalan Yhtenäiskoululla, että Aseman varhaiskasvatyksikössä.

Urjalan kunta pääsi mukaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun lukuvuosina 2022–2024. Kokeilussa oli mukana 2016 ja 2017 vuonna syntyneiden ikäjoukko. Esiopetuksen kokeiluryhmiä oli Urjalassa kaksi. Toimintakauden 2022–2023 esiopetuksen ryhmä oli sijoitettuna Porttikiventien etäryhmään. Perhepäivähoidajien määrä on vähentynyt edellisvuosista ja vuonna 2024 jäljellä oli enää yksi perhepäivähoidaja.

	2022	2023	2024
Varhaiskasvatukseen osallistuneiden määrä Urjalassa	221	211	204
Varhaiskasvatukseen osallistuneiden määrä Urjalassa	160	148	189

Varhaiskasvatuksessa tapahtuneet lakimuutokset ja hyväksytyt varhaiskasvatussuunnitelmat ovat vaikuttaneet positiivisesti pedagogiikkaan ja toiminnan laatuun, mutta ne ovat tuoneet henkilöstölle myös uusia työtehtäviä ja haasteita.

Toimenpiteet

Ilo kasvaa liikkuen –ohjelman materiaaleja hyödynnettiin toiminnan suunnittelussa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö on havainnut lasten kunnan heikkenemistä ja tämä huomio on toiminut motivaattorina lasten liikkuttamiseksi. Varhaiskasvatuksessa käydään viikoittain koulujen jumppasaleissa liikkumassa, lasten kanssa kävellään säännöllisesti retkeilemään lähimetsiin ja puistoihin. Talvisin lapsia kannustetaan luistelemaan ja hiihtämään. Myös perhepäivähoidossa suunnitellaan ja toteutetaan säännöllisesti yhdessä lasten kanssa monipuolista liikuntatoimintaa.

Urjalan kunnalla on oma Liikenneturvallisuus-työryhmä, joka kokoontuu 2 kertaa vuodessa pohtimaan eri-ikäisten kuntalaisten liikkumista liikenteessä. Varhaiskasvatuksen lapset osallistuivat seurantavuosina Liikenneturvan järjestämille **Liikenneturvallisuus-teemaviikoille**. Turvalliseen liikennekäyttäytymiseen ohjataan säännöllisesti mm. kävelyretkien yhteydessä. Paikalliset yritykset ovat lahjoittaneet varhaiskasvatukselle turvaliivejä sekä Liikennetaito-oppaita.

Terveellisestä ravinnosta keskustellaan lasten kanssa yhteisten ruokailujen yhteydessä. Lapsia kannustetaan monipuoliseen ruokailuun ja maistamiseen kunkin lapsen tahtiin sopivasti. Retket syksyn satoa esittelevälle Urjalan torille ovat merkityksellisiä niin Pohjantähden päiväkodin lapsille kuin yhtenäiskoulun esioppilaille. Syyskuussa 2023 Pohjantähden päiväkodilla ja syksyllä 2024 myös Koulumaan päiväkodilla vietettiin sadonkorjuujuhlat. Tällöin päiväkodin pihamaalle tehtiin henkilöstön organisoimana oma torialue, jossa lapset ovat tutustuneet mm. marjoihin ja kasviksiin ja maistelleet syksyn satoa. Myös muissa yksiköissä on juhlitettu satokauden päättymistä eri tavoin.

Asiakastytyväisyyskyselyn (vuodet 2023 ja 2024) perusteella vanhemmat arvottivat tunne- ja kaveritaitojen tärkeimmäksi varhaiskasvatuksessa opeteltavaksi taidoksi. Vuonna 2022 henkilöstölle järjestettiin **Pienen askelin tunnetaito-koulutusta** ja käyttöön otettiin ohjelman mukaista tunnetaitokasvatusmateriaalia. Syksyllä 2023 asetettiin tavoitteeksi, että jokainen lapsi osallistuu viikoittain vähintään yhteen ohjattuun tunnetaitokasvatustuokioon. Tunnekasvatusta ja toisen huomioimista harjoitellaan arjessa päivittäin niin päiväkodeissa, perhepäivähoidossa kuin esiopetuksessa. Keskustelutaitoja ja toisen kuuntelemista harjoitetaan myös päivittäin. Esiopetuksessa on pyydetty perheitä kiinnittämään huomiota ruutu-aikaan ja sen sisältöön.

Lasten ja nuorten psykologi osallistui syksyn 2023 vanhempainiltaan luennoiden huoltajille läsnäolon, lasten ruutuajan, levon ja hyvän arjen merkityksestä lapsille. Henkilöstöä koulutettiin keväällä 2024 **Huomaa hyvä - positiivisen pedagogiikan menetelmiin**. Varhaiskasvatuksen henkilökunta on puuttanut havaitsemiinsa

epäkohtiin ja ottanut puheeksi vanhempien kanssa myös lapsen kehitykselle vaaraksi olevia asioita, esimerkiksi ruokailuun, uneen, liikuntaan tai kotioloihin liittyen. Henkilökunta on työnsä puolesta tähän veloitettu. Urjalan kunnassa työskenteli oma lasten ja nuorten psykologi kesään 2024 asti.

Useamman vuoden Urjalassa työskennellyt varhaiskasvatuksen erityisopettaja siirtyi toisen työnantajan palvelukseen kesällä 2023 ja uusi varhaiskasvatuksen erityisopettaja aloitti keväällä 2024. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lasten kehityksen tukemiseen konsultoimalla henkilöstöä sekä ohjaamalla lapsia. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu aktiivisesti tukea tarvitsevien lasten varhaiskasvatussuunnitelmien laadintaan yhteistyössä huoltajien ja henkilöstön kanssa. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan työpanoksella on merkittävä vaikutus myös varhaiskasvatuksen henkilöstön työhyvinvointiin.

Päiväkoti valikoitui vastaajaksi Karvin järjestämään kiusaamiskokemuksia tutkivaan kyselyyn. Kyselyyn vastasivat sekä lasten vanhemmat, että henkilöstö. Henkilöstöä on kannustettu kertaamaan ja ylläpitämään **Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman** mukaisia periaatteita.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan tarkoituksena on ollut tarjota virikkeellistä ja turvallista toimintaa lapsille ennen koulupäivää ja sen jälkeen, kohderyhmänä 1.–2. luokkien oppilaat ja erityisoppilaat perusopetuksen loppuun saakka. Tavoitteena on ollut edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta. Toimintaa tulee olla 570 tuntia vuodessa (3 h/pvä). Urjalassa aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjottiin kouluilla enemmän kuin lain edellyttämä minimimäärä, jolloin mahdollistettiin huoltajan työssäkäynti. Toimintamaksua ei peritty tai maksusta annettiin alennusta, mikäli huoltajan toimeentuloedellytykset sen vaativat.

Koulu- ja päiväkotiruokailussa toteutettiin kasvisruokapäivä kerran viikossa. Kouluille perustettiin kouluruokailutoimikunta, jonka tarkoituksena oli vaikutusmahdollisuuksien tarjoaminen esimerkiksi ruokailun sisältöön tai ruokailutilan viihtyvyyteen. Kouluilla tehtiin myös erilaisia tempauksia ruokailuun liittyen.

4.2. Nuoret

Kouluterveyskyselyssä Urjalan koululaisten tulokset ovat liki poikkeuksetta huonoimmat, kun eri osioiden tuloksia vertaa koko maan, Pirkanmaan tai Pirhan eteläisen alueen kuntiin Akaa, Lempäälä ja Vesilahti. Kysely toteutetaan määritellysti koko Suomessa ja Urjalan tulokset ovat samankaltaisia usean peräkkäisen kouluterveyskyselyn osalta. Tuloksissa yhteisöllisyys on kuitenkin Urjalan kouluissa merkittävän vahvaa verrattuna muihin kuntiin.

Kouluterveyskyselystä 2023–2024 ilmenee, että 4. ja 5.-luokkalaisista yli kolmasosa kokee nukkuvansa liian vähän, liki viidesosa kokee koulu-uupumusta, yli kolmannes ei syö koululounasta päivittäin ja vain joka viides liikkuu päivittäin riittävästi. Lisäksi omien vanhempien ja muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa kokee noin 15 % vastanneista ja henkistä väkivaltaa peräti 40 % vastanneista. Tulosten jälkeen olisi yllättävää, mikäli mielialaan liittyviä ongelmia ei olisi. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan 29,4 %:lla on mielialaan liittyviä ongelmia ja ahdistuneisuutta 42,3 %:lla kunnan 4. ja 5. luokkalaisista.

8. ja 9.-luokkalaisten osalta pahoinvoinnin osuus näyttää vielä suurempaa osaa: 45,9 % vastaa nukkuvansa alle 8 tuntia, 27,4 % kokee koulu-uupumusta ja 16,2 % liikkuu riittävästi päivittäin. Omien vanhempien ja muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa kokee 21,6 % ja henkistä väkivaltaa liki puolet, 48,6 % vastanneista. **Kun 4. ja 5.-luokkalaisista terveydentilansa kokee keskinkertaiseksi tai huonoksi 16,3 %, 8. ja 9. luokkalaisista näin kokee 36,5 %.**

Lasten ja nuorten parissa työskentelevien näkökulmasta nuorten levottomuus, ilkivalta ja keskittymisvaikeudet ovat lisääntyneet. Osalla nuorista korostuu jaksamiseen, ahdistuneisuuteen ja mielialaan liittyviä haasteita, joiden seurauksena on pitkiä koulupoissaoloja ja kouluikäymättömyyttä. Päihteet (sähkötupakka, nikotiini tuotteet ja alkoholi), kiusaaminen, syrjiminä, rasismi sekä yleisesti todella ikävä kielenkäyttö jopa oman kaveripiirin kesken näyttäytyvät isoina huolina nuortemme arjessa. Lukioikäisillä henkisen jaksamisen haasteet ovat kasvussa, jotka imenevät mm. näköalattomuutena ja merkityksettömyyden kokemuksena.

Vanhemmille teetetyn kyselyn mukaan vanhemmat tunnistavat isoimpina huolina kaverivanhemmuuden, rajojen asettamisen vaikeuden, passiivisuuden, runsaan ruutuajan, perheiden taloushuolet ja tukiverkostojen puuttumisen. Vanhemmat toivovat enemmän tietoa ja tukea mm. eroperheiden haasteista, perheiden moninaisuudesta, tunnetaidoista, sosiaalisen median vaaroista ja vapestä eli sähkötupakasta.

Syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrä oli Urjalassa valtakunnallista tasoa korkeampi koko kuluneen valtuustokauden ajan: Vuonna 2021 nuoria oli 78, vuonna 2022 nuoria oli 59 ja vuonna 2023 nuoria oli 77. Vuoden 2024 tilastoja ei ole vielä saatavilla.

Move! -mittauksella seurataan vuosittain fyysisen toimintakyvyn kehitystä 5. ja 8. luokan oppilailta. Mittauksissa on kuusi osiosta, jotka kuvaavat toimintakyvyn eri osa-alueita: kestävyyttä, lihaskuntoa, motorisia taitoja ja liikkuvuutta.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakykyinfo ind. 5477	Urjala	pojat	35,7	66,7	37,5	33,3
		tytöt	16,7	50,0	55,6	0,0
		yhteensä	26,9	59,0	47,1	13,6
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakykyinfo ind. 5478		pojat	37,5	35,0	66,7	39,1
		tytöt	36,4	50,0	47,4	31,8
	yhteensä	37,0	41,7	56,8	35,6	

Kuten yllä olevasta taulukosta (lähde: Sotkanet) näkyy, on tuloksissa vuosittain suurta vaihtelua, mikä on tyypillistä pienille kunnille. Mitä vähemmän mitattavia on, sitä suurempi on yhden oppilaan prosenttiosuus koko otannasta.

Toimenpiteet

Sekä kouluterveyskyselyn, että move-mittausten tulokset ovat olleet tärkeässä roolissa lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurannassa. Tuloksia on käsitelty kunnan hyte-työryhmässä ja on todettu, että tulosten tulokinnassa on tärkeää kuulla opettajia. Suuntaa antavina indikaattoreina tuloksia on mielenkiintoista seurata, mutta johtopäätöksiä tehdessä tarvitaan tarkempaa pohdintaa ja selvittelyä.

Opiskeluhoillon tavoitteena on edistää oppimista, terveyttä, hyvinvointia ja osallisuutta sekä ehkäistä ongelmien syntymistä. Opiskeluhoitoa Urjalassa linjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Kuraattori, psykologi ja terveydenhoitajan palvelut on järjestetty lähipalveluina. Edellä mainittu henkilöstö työskentelee pääosin

Urjalan yhtenäiskoulun tiloissa, mutta kuraattorille ja psykologille on määritelty päivä myös Aseman koululla. Psykologipalveluissa oli katkos vuosien 2020–2022 välillä, mutta elokuusta 2022 alkaen ne ovat Urjalla toimineet katkeamattomasti, kunnes syksystä 2024 alkaen Aseman koululla ei ole ollut tarjolla psykologipalveluita. Tämä on koettu Aseman koululla suurena haasteena. Opiskeluhoito siirtyi kunnilta Pirkantaan hyvinvointialueen toiminnaksi vuoden 2023 alusta. Opiskeluhoitosuunnitelma on päivitetty vuonna 2023.

Harrastava Urjala –hanke on mahdollistanut 1.–6. –luokkalaisilla ilmaisen harrastuksen koulupäivän jälkeen lukuvuosina 2021–2024. Hanke on toteutunut sekä asemalla että yhtenäiskoululla. Harrastuskerhoihin osallistumista on helpottanut kyyditysten järjestäminen kotiin iltapäiväbussilla harrastusten jälkeen. Näin kauempana asuvatkin ovat voineet osallistua harrastustoimintoihin. Kerhoihin otettiin ensisijaisesti ne lapset ja nuoret, joilla ei ole harrastusta ennestään.

Kouluilla on järjestetty vuosittain laajalla yhteistyöllä 5. luokkalaisille **Mun valinnat –päihdevalistusviikko**. Päihdevalistusviikkojen toteutuksessa ovat olleet mukana kouluterveydenhoitajat, lasten ja nuorten psykologi, kuraattori, nuoriso- ja vapaa-aikaohjaaja, liikunta- ja hyvinvointikoordinaattori, Myllynhoitoyhdistys sekä Urjalan seurakunta. Koronan takia vuonna 2021 viikko jäi toteutumatta. Palautteiden perusteella viikko on koettu hyödylliseksi.

Aseman koulu on Vihreä lippu-koulu, mikä tarkoittaa painotusta lasten luontokokemuksen tärkeydestä osana hyvinvointia. Tärkeässä roolissa on myös se, että aikuiset kohtaavat lapset arvostaen. Oppilaita on kannustettu lukemaan hyödyntäen Lukutähti-sovellusta, joka pelinomaisesti innostaa lapsia lukemaan.

Laajalla yhteistyöllä järjestettiin **lauantaikoulupäivä** syksyllä 2023, jossa oppilaat ja heidän huoltajansa kiersivät erilaisilla toimintapisteillä. Mukana päivän toteutuksessa oli koulujen henkilökunnan lisäksi nuoriso- ja liikuntapalvelut sekä yhdistystoimijoita. Syksyllä 2024 Yhtenäiskoululla järjestettiin kolme eriteemaista **vanhempainiltaa**. 2.–4. luokkalaisten vanhempainillassa käsiteltiin digilaitteiden käyttöä lasten arjessa, 5.–6.-luokkalaisten vanhempainillassa teemana oli mieliala ja 7.–8.-luokkalaisilla vanhempainillassa käsiteltiin terveitä elämäntapoja.

Lukion opiskelijoille on tarjottu vuodesta 2023 lähtien maksutta pääsy kunnan kuntosalille. Tätä etua voi hyödyntää koulupäivän lomassa hyppytunneilla tai koulupäivän jälkeen. Tavoitteena on tasapainottaa istuma- ja teoriapainotteista koulunkäyntiä ja kannustaa omaehtoiseen liikkumiseen ja kunnon ylläpitämiseen sekä kehittämiseen.

Kunnan ravitsemusryhmässä on mukana oppilaskunnan edustajia sekä yhtenäiskoululta että Aseman koululta, sekä opettajista ala- ja yläkoulusta. Välipala on yhtenäiskoululla aamun välitunnilla yläkoululaisille ja iltapäivän välitunnilla alakoululaisille. Hyvinvoinnin vuosikelloa (Rovaniemen malli) on hyödynnetty kuukausittain järjestettävillä luokanopettajan tai –valvojan tunneilla syksystä 2022 alkaen. Teemapäivissä on otettu huomioon oppilaiden toiveet ja perinteiden jatkuminen.

Lukion vuosittaiset teemat on valittu yhteistyössä opettajien kanssa pohjautuen kouluterveyskyselyiden ja lukion omien opiskeluhoitokyselyiden vastauksiin. Teemoja ovat olleet hyvinvointi, turvallisuus ja mielekkäisyys. Teemoja on käsitelty ryhmänohjaustapaamisissa, oppitunneilla sekä yhteisissä teemapäivissä. Lisäksi teemoihin liittyvät tavoitteet ovat olleet lukion opiskeluhoitoryhmän asialistoilla.

Keväällä 2023 toteutettiin hyvinvointiretki Naantaliin, jonne osallistui iso osa lukiolaisista. Aiheina oli mm. ryhmäytyminen, rentoutuminen ja omasta hyvinvoinnista huolehtimisen keinot. Lukuvuonna 2023–2024 Väinö Linnan lukio oli mukana **"Hyvinvoiva lukiolainen" -yhteishankkeessa** Pälkäneen, Akaan ja Punkalaitumen lukioiden kanssa. Siihen liittyen on toteutettu Varalan urheiluoipistolla hyvinvointipäivä, jonka aiheina

olivat uni, terveys ja liikunta. Hankkeesta jäi koulun käyttöön hyvinvoinnin käsikirja sekä yhteinen keväinen liikuntapainotteinen toimintapäivä Punkalaitumen lukion kanssa.

Lukion paikallisista opintojaksoista joka vuosi toteutetaan **“Hyvinvointia retkeillen”**, jonka kautta lähes kaikki toisen vuosikurssin opiskelijat viettävät viisi päivää vaeltaen Pohjois-Suomen retkeilyreiteillä. Tämä lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä ulkona liikkumisen taitoja sekä pitkäkestoista kestävyyttä ja sinnikkyyttä.

Kiusaamisen ehkäisyn toimintatavat näkyvät jokapäiväisessä toiminnassa epäkohtiin puuttumisena. Lisäksi on laadittu ohjeita kiusaamisen ehkäisyyn ja kutsuttu vierailijoita puhumaan kiusaamisen vastaisesta toiminnasta nuorille. **Urjalan malli Kiusaamisen ehkäisyyn vapaa-ajalla** otettiin käyttöön vuonna 2022 ja se sidottiin kunnan myöntämiin toiminta-avustusohjeisiin. Keväällä 2022 Urjalan kouluilla vieraili Koru-Arvi, joka puhui kiusaamisesta ja yrittäjyydestä. Vierailun mahdollisti Urjalan MLL. Keväällä 2024 kouluilla kävi puhumassa Tomas Jouhilampi teemalla Sano Stop Väkivallalle. Tämä vierailu toteutettiin yhteistyössä nuortenpalveluiden ja MLL:n kanssa.

Vuosina 2022–2024 Urjalassa toteutettiin useita hyvinvointikampanjoita, joiden teemat nousivat kouluterveyskyselyiden tuloksissa ilmenneistä huolista. Nuortenpalveluiden luotsaamina, mutta laajalla yhteistyöllä toteutettiin **Hyvä minä - hyvä sinä –kampanja** lukuvuonna 2022–2023 ja **Lupa tunteisiin –kampanja** lukuvuonna 2023–2024. Hyvä minä - hyvä sinä kampanjan tarkoituksena oli huomioida erityisesti nuoria tyttöjä, jotka vaativat itseltään paljon. Kampanja näkyi syksyllä 2022 nuortentila Holvilla, jolloin tilalle saapui somejulkikset Niko ja Santtu sekä Nedde. Somevaikuttajat kannustivat nuoria aitouteen, omana itsenä olemiseen ja muistuttivat, että kaikki riittävät juuri sellaisena kuin ovat.

Lupa-tunteisiin –kampanjan tarkoituksena oli huomioida erityisesti poikia ja lisätä lasten, nuorten ja aikuisten ymmärrystä omista tunteistaan. Urjalan Poikien Huone oli pilottina mukana **Radio Dein Ei unohdeta poikia-kampanjassa**. Vaikka kampanjat kohdistuivat erityisesti lapsiin ja nuoriin, nostettiin kampanjoiden aiheita esille laajemminkin kuntalaisille. Kampanjoiden alla nuoriso- ja liikuntapalvelut järjestivät vuonna 2023 mielenvalmentaja ja kirjailija Varpu Hintsasen vierailun yhtenäiskoululle antaen tukea ja armollisuutta kuntalaisten arkeen.

Nuortenpalveluiden organisaatiomuutos ja uudet nuorten tilat vuonna 2022 sekä vapaaehtoistyöntekijöiden mukaan ottaminen työntekijän työpariksi mahdollistivat 2023–2024 täyden tehon ehkäisevissä nuorten palveluissa. Nuortentilat olivat sesonkiaikaan kevät- ja syyskaudella auki viitenä päivänä viikossa yhteensä 16–20 tuntia/ viikko, tarjoten 4 eri nuorteniltaa, yhden kerhotoiminnan eri teemoin ja Ohjaamon palvelun. Nuorteniltojen kävijämäärät ovat vuodesta 2022 vuoteen 2024 nousseet keskimäärin 17,6 kävijästä 20,9 kävijään/ ilta kohderyhmien ollessa 4lk-alle 17-vuotiaat ja 15–29-vuotiaat. Päihteettömissä ja energiajuomavapaissa nuortenilloissa kokataan yhdessä nuorten kanssa, tarjotaan liikuntaan kannustavia pelejä ja leikkejä, sekä hyödynnetään Urjalan eri liikuntapaikkoja ja laavuja. **Kaikki avoin toiminta ja kerhot ovat maksuttomia**. Erikoisohjelmissa, kursseilla ja leireillä on kohtuullinen osallistumismaksu, joista tapauskohtaisesti voidaan luopua, vähävaraisuus huomioiden.

Koulujen loma-aikoina lapsille ja nuorille on järjestetty ohjelmaa ja leirejä, joiden tavoitteena on vastata hyte-tavoitteisiin. Vuodesta 2022 alkaen kesäisin on järjestetty kahden viikon päiväleiri Urjalan 4H-yhdistyksen kanssa sekä vuosina 2022–2023 yksi kahden yön leiri ja vuonna 2024 kaksi kahden yön leiriä ja Urjalan seurakunnan kanssa. Koulujen **loma-aikoina** nuortenillat ovat tauolla ja tällöin järjestetään normaalia poikkeavaa toimintaa, jossa huomioidaan aina nuorten esittämiä toiveita. Syyslomalla vuosina 2023 ja 2024 järjestettiin Hohtobileet, elokuvaesitys, retki Karmivaan Karnevaaliin ja Lanit. Hiihtolomalla on järjestetty vuosina 2023 ja 2024 Yönuokkari. Tapatumista ja leireistä on saatu erittäin positiivista palautetta.

Nuorisotyössä vahvistetaan nuorten osallisuutta ja kuulemista jokapäiväisessä toiminnassa. Arkisen toiminnan lisäksi Urjalassa toimii **nuorisovaltuusto**, jolla on puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnan valtuustossa, hallituksessa, sekä lautakunnissa, mutta myös eri työryhmissä. Nuorisovaltuusto otti kantaa vuonna 2022 lukiolaisten tyytymättömyyteen kouluruokailuajasta ja esittivät välipalamahdollisuutta. Esityksen pohjalta tätä kokeiltiin ja se todettiin vuosina 2023–2024 aikana toimivaksi niin lukiolaisten kuin hallintokeskuksenkin näkökulmasta ja näin ollen se jäi osaksi kouluarkea. Ohjaamon kehittäjätiimissä nuoret pääsevät vaikuttamaan Ohjaamon sisältöihin ja toimintaan. Nuorisotyössä pyydetään nuorilta palautetta, kehittämisideoita ja tyytyväisyyttä aktiivisesti. Vuositasolla toteutetaan noin 20 nuorten ideaa yhdessä nuorten kanssa.

Ujalaan perustettiin PoVer-hankkeen avulla **Ohjaamo** vuonna 2022. Vuoden 2023 alusta alkaen Ohjaamo on ollut kunnan oma palvelu ja toimintaan palkattiin maaliskuussa 2023 työntekijä ESR-kannustinmallivarojen yhteistyössä Akaan kaupungin kanssa. Ohjaamo on alle 30-vuotiaille suunnattu maksuton ohjaus- ja neuvontapiste, joka kerää kerran viikossa yhden oven taakse useita asiantuntijoita. Ohjaamon palvelukattaukseen kuuluu muun muassa työllisyyden ja KELAn asiantuntijoita, arjen hallinnan ohjaajia, sosiaalialan asiantuntijoita, talouden hallinnan asiantuntijoita sekä muita nuorille aikuisille palveluita tarjoavia tahoja. Ohjaamo Urjalan asiakasnuoret kertoivat tulevaisuuden suunnitelmien selkiytyneen käynnillä 4.43 keskiarvolla (1–5 asteikolla) ja luottamus työ- tai koulupaikan löytymiseen lisääntyi 4.17 keskiarvolla (1–5 asteikolla). Asiakkaiden top 3 asioinnin aiheet vuonna 2024 olivat koulutus ja opiskelu, työelämä sekä rahaasiat. Ohjaamo tarjoaa yksilöohjauksen lisäksi infoja ja kursseja, joilla vähennetään syrjäytymistä ja edistetään nuorten työllistymisen mahdollisuuksia tukemalla nuorten hyvinvointia ja arjen taitoja (esim. Ohjaamojen Onnin tarjoamat valtakunnalliset nepsy-, jännittäjät- ja muutosvalmennuksen verkkoryhmät, kokouskurssi, löydä motivaatiosi, valmistaudu kutsuntoihin, hygieniapassikurssi, hätäensiapukoulutus jne). Vuonna 2024 palveluvalikoimaan lisättiin maksuton Walk in terapia, joka tarjoaa matalan kynnyksen keskustelutukea. Kyseessä on ratkaisukeskeinen lyhytterapia, jossa noudatetaan yhden tapaamisen periaatetta.

Etsivä nuorisotyö toimii Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintaviraston myöntämän avustuksen turvin. Etsivä nuorisotyöntekijä työskentelee 15–28-vuotiaiden urjalalaisten nuorten kanssa, jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta työelämäänsä tai koulutukseen sijoittumisessa tai ovat vaarassa jäädä niiden ulkopuolelle. Etsivä nuorisotyö on nuorelle vapaaehtoista, ilmaista, luottamuksellista ja ennen kaikkea nuorilähtöistä. Syrjäytymisriskissä (NEET-nuorten Not in Education, Employment or Training) olevien nuorten määrä oli Urjalassa valtakunnallista tasoa korkeampi koko kuluneen valtuustokauden ajan. Yhteydenottoopyyntöjen perusteella tavoitettujen nuorten määrä on myös valtakunnan tasoa korkeampi eli nuoria tavoitetaan hyvin, ja he tulevat etsivän nuorisotyön asiakkaiksi. Etsivän nuorisotyön asiakkaana olevilta nuorilta kerätään palautetta valtakunnallisen sosiaalisen vahvistamisen mittariston eli Sovari-kyselyn avulla. Kaikki vastaajat (11) suosittelisivat etsivää nuorisotyötä muille nuorille. Vastaajista 90 % luotti selviävänsä tulevaisuuden ongelmatilanteista ja olivat myös suunnitelleet tulevaisuuttaan.

Lakisääteisen **nuorten ohjaus- ja palveluverkoston** rooli on vahvistunut vuosina 2023–2024, jonka aikana on rakennettu vahvempaa verkostoa hyvinvointialueen muutosten jälkeen. Samaan verkostoon yhdistettiin myös perhekeskusverkosto ja lakisääteinen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Yhteistä ymmärrystä ja vallitsevia ilmiöitä on nostettu esille ja niiden eteen on tehty töitä. Vuosiksi 2024–2025 isommaksi teemaksi on

nostettu **vanhemmuuden tuen viestintäkampanja**, jonka tarkoituksena on tuoda näkyväksi Digiperhesivustoa ja antaa konkreettista tietoa vanhemmuuden tueksi tapahtumien, vanhempainiltojen, somen ja Urjalan Sanomien kautta.

4.4. Työikäiset

Työikäisten osalta käsittelemme lähinnä työttömien sekä varhaiskasvatuksessa tai kouluissa olevien lasten ja nuorten vanhempien tilannetta. Lisäksi työikäisiä kohdataan erilaisissa yhdistystoiminnoissa ja välikäsiensä kautta yritysyhteistyön kautta. Oletuksena on, että työssäkäyvät saavat tukea hyvinvointiinsa ja terveyteensä työterveyshuollon kautta. Työssäkäyvillä on myös yleensä paremmat mahdollisuudet harrastaa itselle mieluisia asioita ja kulkeminen ei tuota taloudellisesti niin paljon haasteita työttömiin verrattuna. Työn merkitys onkin yksilön hyvinvoinnille kokonaisvaltainen ja heijastuu myös lähipiiriin hyvinvointiin. Työttömät voivat keskimäärin huonommin ja ovat sairaampia kuin työlliset. Pitkittyessään työttömyys lisää kuntalaisten riskiä köyhyyteen. Urjalassa on todettu sukupolvien ylittävää huono-osaisuutta, jonka vähentämiseksi vaaditaan laajoja toimia ja monialaista yhteistyötä.

Työllisyydenhoidon tavoitteena on parantaa aktiivitoimintaan osallistuvien työllistymisen mahdollisuuksia, arjen hallintaa sekä työ- ja toimintakykyä. Eri toiminnoilla pyritään ehkäisemään syrjäytymistä yhteiskunnasta sekä kannustaa ja motivoida kouluttautumista ja työllistymistä. Kunnan työllisyydenhoitoa suunnataan pääasiassa heikossa työmarkkina-asemassa oleviin, joiden oman tilanteensa parantaminen on erityisen vaikeaa ilman kunnan tukea.

Urjalan kunnan työllisyyspalvelut on vastannut työikäisten nuorten ja aikuisten työllistymistä edistävästä ja hyvinvointia tukevien palveluiden järjestämisestä vuoden 2024 loppuun asti. Kuntouttavan työtoiminnan tehtävänä on ollut työikäisten kuntalaisten, nuorten ja aikuisten, työ- ja toimintakyvyn, työelämävalmiuksien ja työllistymisen parantaminen asiakkaan yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti. Kuntouttava työtoiminta toteutuu erilaisissa työyhteisöissä lukuun ottamatta yrityksiä. Siksi se huomioitiin myös kaikessa kunnan toiminnassa ja hyte- työssä. Kuntouttava työtoiminta toteutui lakisääteisenä peruspalveluihin sisäänrakennettuna työllisyyden edistäjänä. Pirkanmaan hyvinvointialue on vastannut kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä v. 2024 alusta alkaen ja kunta toimi muilta osin työvoimaviranomaisena vuoden 2024 loppuun asti.

Urjalalaisten lasten ja nuorten vanhempien osalta on viime vuosina herännyt huolta. Päiväkotien henkilökunta on havainnut, että lasten ruutu-aika vaikuttaisi lisääntyneen ja aktiivisuuden määrä vähentyneen. Myös rajojen asettaminen tuntuu olevan usein vanhemmille haastavaa. Valtakunnallisestikin on esitetty huolta kaverivanhemmuudesta.

Kouluterveyskyselystä 2023–2024 ilmenee, että 4. ja 5.-luokkalaisista omien vanhempien ja muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa kokee noin 15 % vastanneista ja henkistä väkivaltaa peräti 40 % vastanneista. 8. ja 9.-luokkalaisten osalta omien vanhempien ja muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa kokee 21,6 % ja henkistä väkivaltaa liki puolet, 48,6 % vastanneista. Nämä tulokset herättävät suurta huolta koululaistemme vanhempien hyvinvoinnista ja terveydestä.

Toimenpiteet

Työllisyydenhoidossa on useissa suunnitelmissa ja kertomuksissa maininta hyte-tavoitteiden mukaisesta työstä. Käytännössä hyte-tarpeet on koottu asiakastapaamisissa asiakkaiden aktivointi-, monialaisiin- ja työllistymissuunnitelmiin. Tällöin hyte-palvelut ovat muodostuneet asiakkaille velvoittaviksi kuntapalveluiksi.

Työllisyyspalveluiden kuntouttavan työtoiminnan harjoittelu-, tukityöllistymisen- ja avoimet työpaikat ovat savuttomia työikäisille nuorille ja aikuisille. Yhteistyötä tehtiin **UrAVa ry:n** hallinnoimien hankkeiden sekä elinkeinopalvelujen kanssa. Työikäisten aktiivisuutta harrastusten pariin on lisätty ja vaikutettiin terveellisiin elämäntapoihin kuten painonhallintaan, ruokailutottumuksiin ja mielenterveyteen. Liikuntavalmennuksessa on toteutettu elintapaohjausta. Asiakkaat tuottivat itse liikuntapalveluja ja heillä on ollut mahdollisuus työllistyä liikuntavalmennuksen tehtäviin.

Työikäisten aktiivisuutta elinikäiseen oppimiseen on vahvistettu **Oppiva Etelä-Pirkanmaa hankkeen** kanssa yhteistyössä tarjoamalla ja järjestämällä kursseja, osatutkintoja ja oppisopimuskoulutusta. Pajatyötä opinnollistettiin vastaamaan tarjolla olevia tutkintomahdollisuuksia. Asiakkaat ovat tuottaneet itse koulutuspalveluja ja heillä on ollut mahdollisuus työllistyä koulutuksen tuottamisen tehtäviin.

Työikäisten osallisuutta on tuettu tarjoamalla erilaisia ryhmämuotoisia kuntouttavia työyhteisöpajoja. Näissä on tarjottu mahdollisuuksia vertaisoppimiseen, sosiaaliseen yhteenliittymiseen ja kehittymiseen. Tällä vähennetään syrjäytymistä yhteiskunnasta. Asiakkaat ovat sparranneet toisiaan ja heillä on ollut mahdollisuus työllistyä osallisuutta tuottavien toimintojen tehtäviin.

Työllisyyspalvelujen kuntouttava työtoiminta on tukenut päihteettömyyttä ja ohjannut tarvittaessa terveys-tarkastukseen.

Urjalan seurakunta on jakanut kuntouttavan työtoiminnan ryhmissä, vuosina 2023 ja 2024 Euroopan unionin osarahoittamia Yhdessä tehden – hyvinvointia, osallisuutta ja tekoja hankkeen ESR –lahjakortteja, arvoltaan 40 euroa. Jaettuja kortteja on jaettu 260 kpl eli 10 400 euron arvosta. Aineellinen apu – ESR + hanke lienee mahdollista vuoteen 2027.

Vanhemmuuden tukeminen nousi vuonna 2024 suureksi puheenaiheeksi Urjalassa. Aiheeseen liittyen toteutettiin nuorten vanhemmille kysely, jonka vastauksissa näkyi huolta esimerkiksi vanhempien mielenterveyteen ja taloustilanteeseen liittyen. Vuoden 2024 lopulla aloitettiin laaja-alaisella yhteistyöllä viestintäkampanja, jolla pyrittiin herättämään keskustelua erilaisiin lasten ja nuorten kasvatukseen sekä perheiden hyvinvointiin liittyvistä teemoista. Myös koulujen vanhempainilloissa nostettiin vanhemmuuden tukemisen teemoja esille.

Liikuntapalvelut sai vuodelle 2023 paikallista **liikunnallisen elämäntavan kehittämisyhteistyön** liikuntaneuvontapalvelun käynnistämiseen sekä aikuisväestön liikunta-aktiivisuuden lisäämiseen. Hankkeen avulla käynnistyivät kuntalaisille maksuton **liikuntaneuvontapalvelu** ja kuntosalin aloittelijaryhmä. Hankkeen aikana liikuntaneuvontapalvelun ja kuntouttavan työtoiminnan asiakkailta oli mahdollisuus osallistua liikuntapalveluiden järjestämälle Vesihelmi-retkille ilmaiseksi, mutta tätä mahdollisuutta käytti vain muutama henkilö. Lisäksi hankerahalla hankittiin liikuntapalveluille Inbody 270 kehonkoostumuslaite ja 13 aktiivisuusranneketta. Hanke sai jatkoa vuonna 2024 tavoitteenaan liikuntaneuvontapalvelun kehittäminen ja henkilöstön liikunta-aktiivisuuden lisääminen.

Työllisyyspalvelujen kuntouttavan työtoiminnan kautta ja sittemmin Pirhan kuntouttavan työtoiminnan kautta on tuettu ikäihmisten osallisuutta, sosiaalisia verkostoja ja toimintakyvyn paranemista yhteistyössä

kotihoidon kanssa. Työikäiset nuoret ja aikuiset ovat tuottaneet sosiaalista palvelua sekä kevyttä avustavaa kotiapua ikäihmisille, jotka ovat kotihoidon asiakkaita. Näin on parannettu työikäisten mahdollisuuksia työllistyä ja kouluttautua ikäihmisten hoivan ammattilaisiksi.

4.5. Ikäihmiset

Hyvinvointialueiden käynnistyminen on oletettavasti vaikuttanut kaikista eniten ikäihmisiin. Monenlaiset muutokset terveydenhuollon palveluissa ja käytänteissä, päivystyksen siirtyminen Akaaseen, yö- ja viikonloppupäivystysten siirtyminen Valkeakoskelta Tampereelle, vastaanottopalveluiden rajoittuneet ajat ja digiasioinnin lisääntyminen ovat herättäneet huolta erityisesti ikääntyneen väestön osalta. Osalla ikääntyneistä on ollut suuria haasteita löytää palveluita.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden saavutettavuudessa tapahtuneiden muutosten lisäksi huolta ovat herättäneet ikäihmisten päihteiden käytön lisääntyminen sekä kulkemisen haasteet, kun palveluliikenne koetaan riittämättömäksi ja taksikyytien saamisessa on myös ollut haasteita. Ikäihmisille kaivataan myös apua erilaisiin pihatöihin.

Lähtörilta voi saada yleistä neuvontaa hyvinvointialueen palveluista ja alueen muista palveluista. Neuvonta on tarkoitettu kaikille, jotka tarvitsevat kasvokkaista neuvontaa tai tukea digipalveluiden käytössä. Palveluohjaus on tarkoitettu ikääntyneille ja vammaisille henkilöille kotona asumisen ja arjen tueksi. Ikääntyneiden ja vammaisten hyvinvointialueen palveluihin hakeudutaan palveluohjauksen kautta. Lähtöriltoilla voi osallistua ryhmätoimintaan ja tapahtumiin sekä toimia vapaaehtoisena. Kohtaamispaikkatoimintaa ja tapahtumia järjestetään yhteistyössä kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Lähtörin palveluohjaajalta on vuoden 2024 aikana tiedusteltu eniten palveluihin, etuuksiin ja taloudellisiin asioihin liittyvistä teemoista. Palveluohjaaja on hyvinvointialueen palveluista ohjannut asiakkaita eniten liikkumisen tuen tiimille sekä asiakasohjaukseen. Ikääntyneet kokevat saavansa lähitorilta hyvin apua ja tukea asioihinsa. 77,5 % vastaa, että kokee ohjauksen jälkeen pärjäävänsä paremmin tilanteessaan. Vuoden 2024 aikana lähitori kokoontui perjantaisin 31 kertaa ja näistä on kirjattu yhteensä 518 osallistujakertaa. Mielen hyvinvointi ja liikuntapainotteiset sisällöt ovat olleet kaksi keskeisintä aihealuetta.

Toimenpiteet

Eläkeläisille on Urjalassa todella paljon toimintoja, joihin sisältyy liikuntaa, seurustelua ja monenlaista muuta ohjelmaa. **Liikuntapalvelut** ovat järjestäneet yhdessä **vertaisohjaajien** kanssa eläkeläisten kuntosaliryhmiä noin 6 kk ajan talvikaudella ja yhteiset treenit ovat jatkuneet vielä toukokuun ajan urheilukentällä. **Seurakunta** on järjestänyt viikoittain happihyppelyt urheilukentällä sekä myös muita kohtaamisia ja osallisuutta vahvistavia ryhmiä. Myös **Valkeakoski-opistolla** on useampia iäkkäämmälle väelle sopivia liikuntaryhmiä. **Eläkeyhdistykset** järjestävät viikoittain tai vähintäänkin kuukausittain liikuntaa ja muita kohtaamisiin mahdollistavia tilaisuuksia. Näiden lisäksi vertaisohjaajat liikkuvat erityisesti iäkkäämpää väkeä ympäri vuoden Urjalassa erilaisin aktiviteetein. Ainakin lähes kaikki toiminnot olivat tauolla koronan vuoksi. Eläkeikäiset palasivat toimintojen pariin pikkuhiljaa vuoden 2022 aikana ja vaikuttaa siltä, että lopulta toimintoihin palasi entistä suurempi joukko väkeä.

Yhteistyöllä toteutettiin **ikäihmisten hyvinvointipäivä** 31.8.2022, **Pysy pystyssä -harjoitukset** syyslomaviikolla 2023, **yhteisötanssit** (yht. 20 tanssikertaa kahvitteluineen) syksyllä 2023 sekä monia muita tapahtumia joko iäkkäille tai kaikille ikäryhmille kohdistettuna. Vertaisohjaajien aktiivisuus toimintojen järjestämisessä ja apu erilaisten tapahtumien järjestämisessä on ollut todella merkityksellistä ja heidät palkittiinkin vuoden 2023 itsenäisyyspäivän juhlassa vuoden hyvinvointiteon toteuttajina.

Kirjaston yhtenä palvelumuotona on toteutettu **kotipalvelua** vuodesta 2016 alkaen. Tämä tarkoittaa, että kirjaston henkilökunta valikoi ja toimittaa ikäihmisille kerran kuukaudessa vaihtuvaa kirjallisuutta. Kirjastolla on ollut yhteensä noin kuusi kotipalveluasiakasta.

Urjala oli mukana Ikäinstituutin Voimaa Vanhuuteen –ohjelmassa vuosina 2016–2019 ja tämä edisti Akaan ja Urjalan välistä yhteistyötä erityisesti ikäihmisten toimintakyvyn edistämiseen liittyvissä toimissa. Hankkeen päättymisen jälkeen yhteistyö jatkui, kunnes henkilöstövaihdokset ja lopulta hyvinvointialueiden käynnistyminen sen katkaisi. Akaan ja Urjalan vanhuspalveluiden yhteistoiminta-alueen **Suunnitelma ikään-tyneen väestön tukemiseksi 2021–2023** hyväksyttiin Akaan valtuustossa syyskuussa 2021 ja Urjalan kunnanvaltuusto merkitsi suunnitelman tiedoksi marraskuussa 2021. Suunnitelman keskeisimpänä tavoitteena oli linjata vanhuspalveluiden kehittämistä siten, että ne tukevat ikäihmisten hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä sekä itsenäistä suoriutumista kotona tai asumispalveluissa.

4.6. Kaikki ikäryhmät

Urjalan kunta tunnetaan vanhan kulttuurihistoriansa ansiosta kulttuuripitäjänä. Vuosittaiset **kulttuuritapahtumat** kuuluvat kiinteänä osana Urjalan kulttuuritarjontaan. Tästä huolimatta kulttuurin osuus TEAvii-sari-tiedonkeruun itsearvioinnin perusteella on matala. Alhaiselta näyttävä tunnusluku perustuu osittain kulttuuritoimen rakenteiden ohuuteen sekä taloudellisten resurssien kohdentamiseen, jotka jäävät alle valtakunnallisen keskiarvon.

Urjalan tori äänestettiin Pirkanmaan parhaaksi toriksi Aamulehden teettämässä kyselyssä vuonna 2023. Urjalan tori mielletäänkin Urjalan sydämeksi, joka sykkii joka perjantai virkistäen koko pitäjää.

Kunnan ehkäisevän päihdetyön koordinaatio kuului vuoden 2022 loppuun saakka sosiaalipalveluille. Pirhan aloittamisen myötä lakisääteisen ehkäisevän päihdetyön (ept) ja (lähisuhde)väkivallan ehkäisyn koordinaatio alkoi etsiä uutta tekijää. Vuoden 2023 keväällä löytyi ratkaisu, kun nuoriso- ja vapaa-aikaohjaaja otti tehtäväkseen **ept- ja väkivallan ehkäisyn koordinaation**. Tämän ansiosta kunnan ept-työryhmä alkoi muodostua uudelleen ja myös ept-suunnitelman työstäminen sai jatkoa. Työryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa käyden läpi ajankohtaisia asioita, ilmiöitä ja tilannekuvaa.

Pirkanmaalla toimii **Pirkanmaan Väkivaltatyön verkosto**, johon nuoriso- ja vapaa-aikaohjaaja kuuluu. Verkoston terveisiä jaetaan eteenpäin kunnan hyte-työryhmässä ja ohjaus- ja palveluverkostossa. Kolmannella sektorilla on suurta huolta hallituksen leikkausten aiheuttamista palveluiden vähentymisestä.

Urjalan kunta julistautui savuttomaksi kunnaksi vuonna 2019 ja **savuttomuutta** edistäviä toimia on toteutettu vielä vuonna 2024. Kunnassa koettiin tärkeäksi, ettei oltaisi vain nimellisesti savuton kunta, vaan että savuttoman kunnan kriteerejä myös noudatettaisiin.

Urjalassa ei tiettävästi ole **asunnottomia**. Joitakin yksittäisiä tapauksia on ilmennyt ja näihin on löytynyt apu Pirhan huoli-ilmoituksen kautta.

Maahanmuutto- ja kotoutumispalveluita on ollut Urjalassa saatavilla kaikille maahan muuttaneille, kuten Ukrainasta sotaa paenneille, kiintiöpakolaisille sekä työperäisille ja perhesiteellä maahan muuttaneille. Palveluita ovat mm. alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta, palveluntarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma. Maahan muuttaneet kuntalaiset osallistuvat aktiivisesti kunnassa järjestettäviin tapahtumiin ja harrastustoimintaan.

Sisäliikuntatilat ja näistä varsinkin liikuntahalli ja kuntosali ovat olleet aktiivisessa käytössä etenkin talvikaudella. Kunta on tukenut nuoriso- ja liikuntayhdistyksiä vuosittaisten toiminta-avustusten lisäksi myös tarjoamalla täysin maksuttomia liikuntavuoroja paikallisille lasten ja iäkkäiden ryhmille sekä alennetulla tilavuokralla liikuntavuoroja paikallisille aikuisryhmille.

Toimenpiteet

Urjalassa järjestetään vuosittain lukuisia kaikille avoimia ja ilmaisia tapahtumia ja toimintoja. Pahimpien korona-aikojen väistyessä tapahtumatarjonta alkoi taas lisääntyä ja vaikutti siltä, että niitä oli myös odotettu. Kunnassa aloitti tuottaja 1.3.2021 ja tämän ansiosta koko kunnan viestintä lähti kehittymään ja tapahtumatuotanto lisääntymään. @UrjalanKunta @LiikkuvaUrjala ja @NuortenUrjala somekanavat ovat edistäneet tiedonkulkua ja viestintää etenkin Facebookia tai Instagramia käyttävien kuntalaisten keskuudessa. Nuorisopalvelut ovat ottaneet laajemminkin somea haltuun, jotta nuoria tavoitettaisiin heidän käyttämien viestintävälineiden kautta entistä paremmin.

Koronan väistyessä hyvinvointiin liittyviä teemoja nostettiin laajasti esiin **Urjalan hyvinvoinnin vuosi 2023** –kampanjalla, johon haastettiin mukaan kunnan palvelut, yhdistystoimijat, yritykset ja yksittäiset kuntalaisetkin. Urjalan hyvinvoinnin vuosi 2023 oli jakautunut kuukausittaisiin teemoihin, joilla nostettiin hyvinvointiin vaikuttavia aiheita esille.

Vuonna 2024 kampanjoitiin puolestaan **Häkellyttävä Urjala** –teemalla. Kummallakin kampanjalla pyrittiin lisäämään kuntalaisten omaa vastuuta niin oman kuin toistenkin hyvinvoinnin edistämisessä.

Koronan helpottaessa syntyi tarve luoda uudelleen **yhteistyötä kunnan ja yhdistystoimijoiden välillä**. Vuonna 2022 järjestettiin neljä yhteistä tilaisuutta ja aloitettiin perinne vuosittaisen virkistyskellisen yhdistystapaamisen järjestämisestä, mikä on kunnan tapa osoittaa kiitosta vapaaehtoistoimijoiden merkitykselliselle työlle.

Kirjastotoiminta Urjalassa on monipuolista. Kirjasto on viime vuosina panostanut kulttuuriharrastusten sekä myös fyysisen aktiivisuuden tukemiseen. Kuntalaisille on ollut tarjolla näyttelyitä, luentoja, lukuhetkiä sekä liikuntavälineiden lainausta. Kirjastossa on ollut saatavilla myös digineuvontaa. Syksyllä 2024 kirjastossa järjestettiin digitietoiskuja. Kirjaston omatoimipalvelu otettiin käyttöön huhtikuussa 2022 ja sen avulla kuntalaiset ovat päässeet entistä joustavammin hyödyntämään kirjaston palveluita, joskin omatoimipalvelu on harmillisesti lisännyt häiriöitä ja ilkkvaltaa kirjastolla.

Kirjasto mukana sujuvassa arjessa –hankkeeseen saimme avustusta Aluehallintovirastolta vuonna 2022. Hankkeen myötä toteutettiin kolme Lasten lauantai -perhepäivää vuosien 2022–2024 aikana. Myös alle

kouluikäisten lasten ja perheiden lukemisen innostamiseen kiinnitimme huomiota Etelä-Pirkanmaan kirjastojen yhteisen hankkeen merkeissä. Tämän hankkeen tulosta oli mm. sanataidekassit varhaiskasvatukseen käyttöön sekä sanataidekasvattajien vierailut päiväkodilla. Lapsiperheille pidettiin myös satutuokioita kirjastolla ja lähilaavulla.

Kirjasto mukana sujuvassa arjessa –hankkeen myötä toteutimme useita asiantuntija- ja kirjailijaluentoja kaikenikäisille kuntalaisille. Vuoden 2024 keväällä järjestettiin myös klassisen musiikin konsertti. Kulttuuritarjontaa kuntaan tuo myös kirjaston vireä näyttelytoiminta kuukausittain vaihtuvine töineen. Dekkarilukupiiri tarjoaa kirjallisuuden lisäksi myös monipuolista keskustelua osallistujilleen. Kirjastolle on vuosien saatossa otettu avustaviin töihin mukaan useita kuntouttavan työtoiminnan henkilöitä. Tarjoamme tilan eri yhdistyksille kokoontua sekä rauhallisen tilan työskentelyyn tutkijanhuoneen muodossa. Lehtilukusalista on tullut monen kuntalaisen suosittu kohtaamispaikka.

Koululaiset ovat käyneet säännöllisesti kirjastonkäytönopetuksissa sekä kirjavinkkauksissa. Aseman koululle on toimitettu kuukausittain vaihtuvat kirjalaatikat kaikille ryhmille. Edellä mainitun hankkeen avustuksella kustansimme kirjailijan vierailemaan Urjalan yhtenäiskoululle. Koulujen talvi- ja syyslomaviikoilla esitimme elokuvia. Vuonna 2023 kirjastoon perustettiin **Nepsynurkkaus**, jossa on tarjolla monipuolista materiaalia lasten ja nuorten neuropsykologisista haasteista. Nurkkauksessa on myös apuvälinelainaamo. Lapset ja nuoret erityisesti huomioiden pidämme aineistokokoelmamme ajantasaisena ja uudistuvana. Tämä lisää omalta osaltaan lasten ja nuorten kiinnostusta lukemiseen.

Kirjaston henkilökunta on läsnä ja palvelemassa. Tämä on ikäihmisille hyvin merkittävä tekijä. Digiavun lisäksi kirjasto tarjoaa myös kopiointi- ja tulostusmahdollisuuden. Tämä palvelu on todettu monelle kuntalaiselle erittäin tärkeäksi.

Tekninen palvelukeskus toteutti kesällä 2022 esteettömän ulkoliikuntareitin ja laavun Sarkasuolle Laukeelaan. Samana kesänä urheilukentän laidalle saatiin ulkokuntosalilaitteet. Vuonna 2023 Aseman koululle valmistui kota, paljon kehitulla Soutumiesten ulkoilureitillä kunnostettiin reittejä ja Huhdissa uusittiin latuvalaistusta. Kuntalaisten luontoyhteyttä pyrittiin edistämään loka-marraskuussa 2022 järjestetyllä laavukampanjalla, jossa tehtiin yhteisretkiä Urjalan laavuille.

Kesällä 2024 valmistui Nuutajärvelle uusi leikkipuisto ja Halkivahaan aloitettiin leikkipuiston rakennustyöt syksyllä 2024. Laukeelan kuntosalan ja urheilukentän valaisimet uusittiin nykyaikaisiin LED-valoihin vuoden 2024 lopulla, jolloin käynnistettiin myös uimapaikkojen ja erityisesti Kauniston uimarannan kehittämisen suunnittelu.

Urjalassa ei ole omaa uimahallia, joten liikuntapalvelut järjesti talvikaudella viikoittaisen kuljetuksen Forsan Vesihelmeen 2023 loppuun saakka. Retken kannattavuutta selviteltiin jo aiemmin, mutta päätös retkien lopettamisesta tehtiin syksyn 2023 lopulla. Vaikka retket koettiin monilta osin tärkeiksi, nähtiin kustannukset liian suurina hyötyihin nähden. Lisäksi toivottiin, että jatkossa kuntalaiset hyödyntäisivät edullista VAU-liikennettä ja kävisivät Valkeakosken uimahallissa harrastamassa vesiliikuntaa. Uimakoulut on järjestetty vuosittain Loimaan Vesihovissa, jonne liikuntapalvelut on järjestänyt bussikuljetuksen.

Syksyllä 2023 Urjalassa järjestettiin Pirhan toimesta **Yhteisöpöhinät-tilaisuus**, jonne saapui yli 20 henkilöä keskustelemaan Urjalaan liittyvistä ilmiöistä ja unelmista. Tilaisuudessa nousi esiin tarve järjestää aika ja paikka ylisukupolviselle kohtaamiselle ja mielekkäälle tekemiselle. Kunnan, Pirhan ja seurakunnan yhteistyöllä käynnistettiin **lauantaipöhinät** alkuvuodesta 2024 ja kuten suunnitelmissa oli, neljän tapahtumakerän jälkeen viikoittaisen toiminnon järjestämisvastuu siirtyi vapaaehtoistoimijoille. Lauantaipöhinöitä järjestettiin yhtenäiskoululla ja alkukesästä myös leirintäalueella ja Lammiharjulla. Jo keväällä toiminto veti hyvin

väkeä, mutta syksyn 2024 aikana väkimäärä, ja varsinkin lapsiperheiden määrä, lisääntyi. Monena lauantaina paikalla on ollut yli 50 henkilöä ja Urjalan Vanhempien järjestämällä pikkujoulukerralla paikalla oli jopa 150 henkilöä ja heti seuraavalla viikolla Pirhan lähitori jalkautui lauantaipäihin ja tällöin paikalle löysi myös mukavasti iäkkäämpää väkeä. Toiminnolle on siis selkeästi ollut kysyntää.

Vuonna 2024 marraskuussa toteutettiin yhteistyössä PirHan kanssa THL:n **päihdetilannekysely**, johon Urjala sai vastauksia aikuisten osalta 49 ja nuorten osalta 54. Päihdetilannekyselyn tuloksia on käsitelty ohjaus- ja palveluverkoston/perhekeskusverkoston tapaamisissa. Yleisesti vastauksista on havaittavissa aikuisten huolta nuorten sähkö tupakan (vapen) ja alkoholin käytöstä ja saatavuudesta. Huolta on myös jonkin verran läheisen henkilön päihteiden käytöstä, mutta omassa päihteiden käytössä ei nähdä huolen aiheita. Nuorten vastauksista on pääteltävissä, että nuoret saavat päihteitä suhteellisen helposti ja moni oli päihteitä ainakin kokeillut. Nuorilla on huomattavasti vähemmän huolta läheisen ihmisen päihteiden käytöstä, mutta huolta kuitenkin on.

Urjalan kunta toteutti 21.12.2023-31.1.2024 **avoimen tyytyväisyys- ja mielipidekyselyn**, jonka vastaajiksi kutsuttiin laajasti kunnan asukkaita, yrittäjiä, kausiasukkaita sekä kaikkia Urjalan kehittymisestä kiinnostuneita. Kysely oli avoinna kunnan nettisivujen kautta avautuvalla lomakkeella ja siihen oli mahdollista vastata myös kirjastossa jaetulla paperilomakkeella. Kyselyn tarkoituksena on tuottaa seurantatietoa strategian toteutumisesta, mitata tyytyväisyyttä kunnan palveluihin sekä ideoita kuntakeskustan kehittämiseksi. Kysely toteutettiin ensimmäistä kertaa tässä muodossa ja sen avulla osaltaan tehostettiin tiedonkeruuta asiakaskokemuksesta. Kyselyn vastauksia ja tuloksia hyödynnettiin vuoden 2024 aikana. Kyselystä saatiin palautetta kunnan palveluista sekä tietoa ja ajatuksia kuntakeskustan kehittämiseksi. Talouden tasapainotustyönä tehty äkkijarrutus siirsi kehittämistyöhön tarvittavat hankinnat tuleville vuosille.

Kunnanhallitus hyväksyi kesäkuussa 2024 mallin, jolla Urjalassa jatkossa toteutetaan **ennakkovaikutusten arviointia (EVA)**. Ennakoarvioinnilla kuvataan päätöksen erilaiset vaikutukset tukemaan päätöksentekoa. Ennakkovaikutusten arvioinnin käyttämisestä valmistelun osana tekee kunkin asian valmistelija tai tarvittaessa johtoryhmä. Tarkoitus ei ole, että kaikista kunnan päätöksistä tehtäisiin kirjalliset ennakoarvioinnit. Tämän vuoksi kunnanhallitus onkin määritellyt ne asiat, joista ennakoarvioinnit tulee tehdä. Urjalassa ennakkovaikutusten arviointi toteutetaan sellaisten päätösten osalta, joilla on

- a) välittömiä ja/tai pitkän aikavälin vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin, elinoloihin ja terveyteen
- b) päätös on strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä
- c) kyseessä on merkittävä muutos palveluissa tai kyseessä on uusi palveluiden järjestämistapa
- d) päätöksellä on merkittäviä vaikutuksia henkilöstöön
- e) päätöksellä olennaisia vaikutuksia yritystoimintaan

5. Johtopäätökset vahvuuksista ja kehittämiskohteista hyvinvoinnin edistämässä Urjalassa

Urjalassa järjestö- ja yhdistystoiminta on aktiivista, ja toiminta mahdollistaa monia eri ikäisille kuntalaisille suunnattuja terveyttä ja hyvinvointia ylläpitäviä harrastuksia. Järjestöjen ja yhdistysten tuottaman, kuntalaisten hyvinvointia edistävän toiminnan tukemiseen ja heidän kanssaan tehtävään yhteistyöhön tulee panostaa jatkossakin.

Hyvinvointikertomuksessa esitettyjen tietojen valossa lasten ja nuorten hyvinvoinnissa on paljon haasteita, vaikka suurella osalla vaikuttaa menevän onneksi hyvin. Vuonna 2022 toteutettu nuorisopalveluiden organisaatiomuutos ja resurssilisäys koetaan nuoriin kohdentuvan hyte-työn osalta erittäin tarpeelliseksi ja sen uskotaan pidemmällä aikavälillä tuottavan tulosta nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Suurin osa raportoidusta hyvinvointityöstä painottuu lapsiin ja nuoriin. Aiemmin hyvinvointikertomuksessa on kuvattu laajasti vanhuspalveluiden tilannetta ja toimintaa, mutta kyseiset palvelut ovat nyt hyvinvointialueen vastuulla ja tästä syystä tietoja ei ole enää asiakirjaan koottu. Liikuntapalveluissa ja kirjastolla kohdataan iäkkäitä ja yhteistyötä toteutetaan esimerkiksi Lähitorin, eläkeläisyhdistysten, vertaisohjaajien sekä vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa.

Liikuntapaikat ja nuorisotoiminta saavat Urjalassa kehuja, mutta pohdintaa herättää, miten kuntalaiset saataisiin hyödyntämään näitä palveluja entistä paremmin. Kummassakin on nähtävissä vakiokävijöitä, mutta moni, joka näistä hyötyisi, ei nuorisotilalle ja liikuntapaikoille syystä tai toisesta löydä.

Huolta kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden osalta herättävät esimerkiksi lasten liikkumattomuus, nuorten näköalattomuus ja levottomuus sekä iäkkäiden yksinäisyys ja toimintakyvyn säilyminen. Päihteiden käyttö (nuorilla erityisesti nikotiinituotteet) ja erilaiset mielenterveyden ongelmat nähdään haasteena kaikissa ikäryhmissä. Inhimillisen huono-osaisuuden tiedetään usein periytyvän sukupolvelta toiselle ja kierteen katkaisemiseksi tarvitaan tukitoimia niin perheille kuin yksilöille kohdennettuna.

5.1. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnan toimintana

Kunnassa tuotettavat palvelut mielletään pitkälti kunkin hallinnonalan omana toimintana, vaikkakin poikkihallinnollisen yhteistyön koetaan myös lisääntyneen koronavuosien jälkeen. Hyte-työ on kaikkien asia, mutta pienessä kunnassa yhdelle työntekijälle saattaa kertyä lukuisia vastuualueita hoidettavaksi. Jotta voi olla apuna toisille, täytyy itsestä ja omasta jaksamisesta pitää myös huolta. Tästä syystä henkilöstön hyvinvointi tulee huomioida osana hyte-työn kokonaisuutta.

Hyte-työssä on tunnistettavissa kaksi isoa kehittämiskohdetta, joiden eteneminen ei ole toteutunut suunnitellusti. Toinen on systemaattinen päätösten vaikutusten ennakoarviointi ja toinen on palveluiden kuvaaminen palvelutietovarantoon nykyohjeistuksen mukaisesti. Kumpikin vaatii perehtymistä ja useiden henkilöiden kehittämistyötä, joka on siirtynyt muiden kiireiden tieltä aina eteenpäin.

Lauantaipöhinät koetaan hyvin onnistuneeksi toiminnoksi, jota on mahdollista laajalla yhteistyöllä kehittää edelleen. Pöhinät tavoittavat erityisen hyvin pikkulapsiperheitä, mutta muiden ikäryhmien tavoittamiseen tarvittaisiin heille kohdennettua ohjelmaa.

Kuten tästä asiakirjasta on havaittavissa, pienessä kunnassamme tapahtuu paljon. Sen sijaan, että lähtisimme hyvinvointisuunnitelmassa rakentamaan pilvilinnoja, on tärkeää pureutua ruohonjuuritasolle ihmisten kohtaamiseen, kuuntelemiseen ja siihen, että varmistetaan kuntalaisten perustarpeiden toteutuminen mahdollisimman hyvin. Tämänhetkinen maailmantilanne ja taloudelliset haasteet, jotka koskettavat yhä useampaa ihmistä, luovat turvattomuutta ja tilanteen, jossa perustarpeiden toteutuminen ei ole lainkaan itsestään selvää. Tästä syystä onkin tarvetta kiinnittää erityistä huomiota eriarvoisuuden vähentämiseen ja heikommassa asemassa olevien auttamiseen sekä ihan jokaisen kuntalaisen elämän ilon vahvistamiseen.

HYVINVOINTISUUNNITELMA VUOSILLE 2025-2028

URJALA
KOTI POHJANTÄHDEN

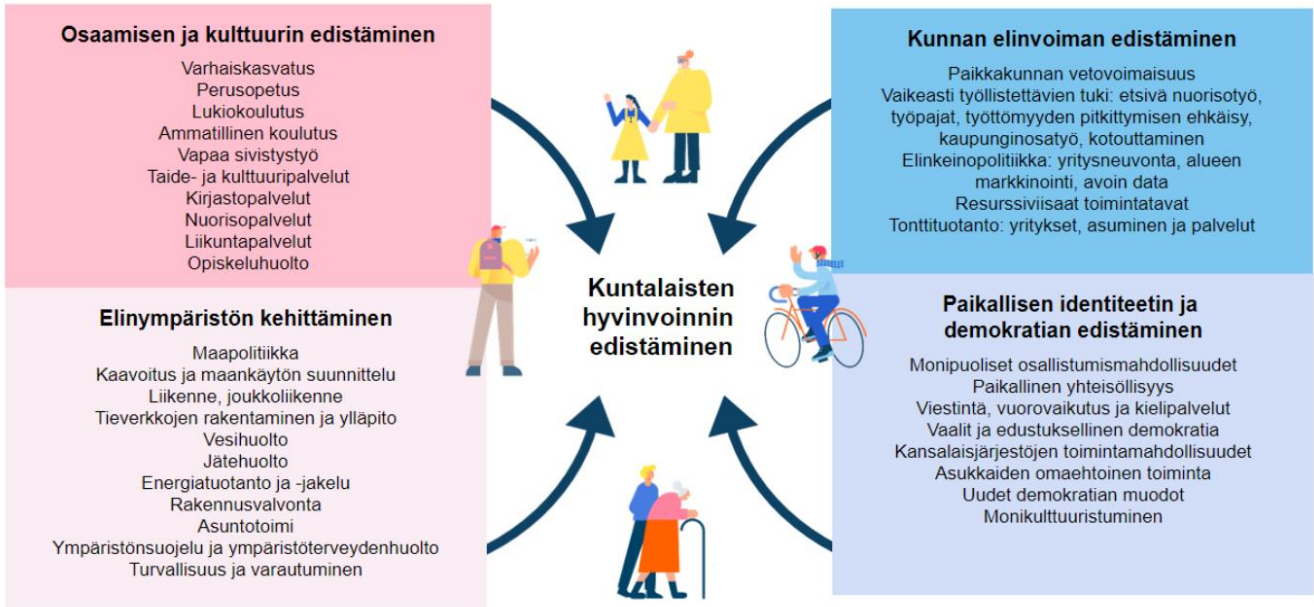

URJALA

OSA 2 HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025-2028

6. Määritelmä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle

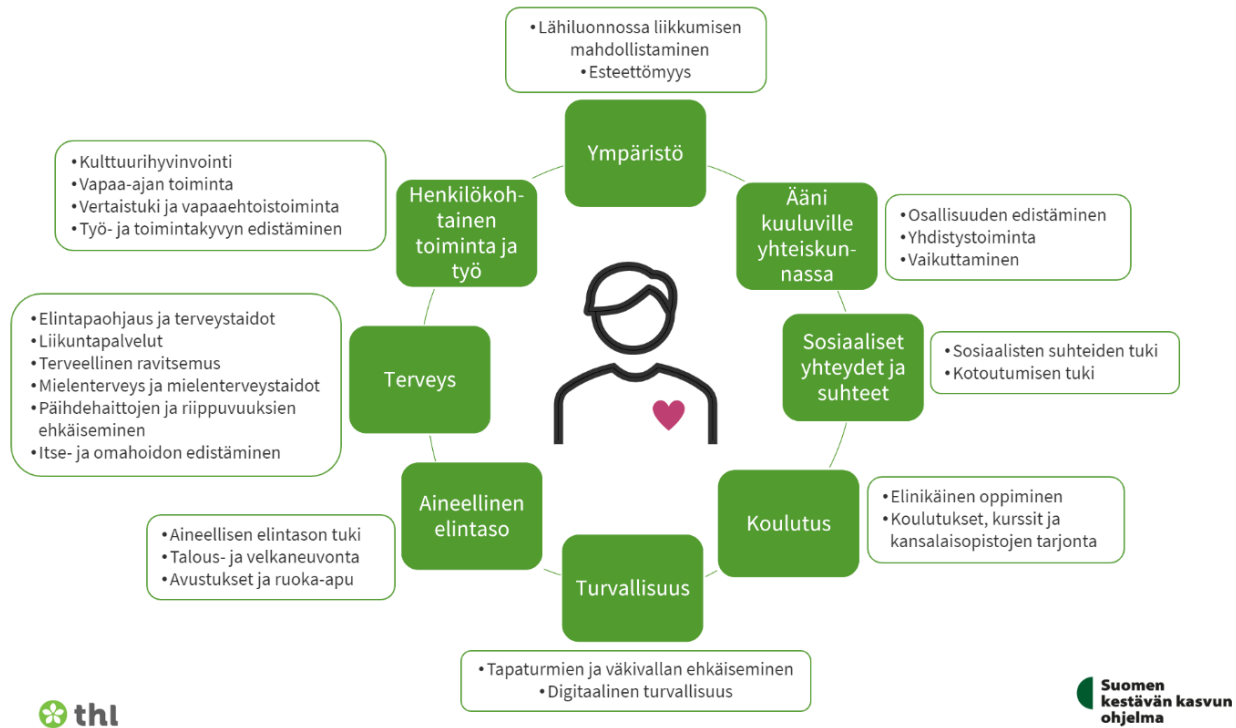
Hyte-työ on laaja kokonaisuus, jonka jokainen voi ymmärtää eri tavalla ja tästä syystä sen määrittely on tärkeää. Lähes kaikki kunnassa tehtävä työ voidaan mieltää hyte-työksi, **kuten alla olevasta Kuntaliiton kuvasta voimme huomata.**

Jokainen kunnalla työskentelevä on osaltaan vastuussa hyte-työn toteuttamisesta, mutta tämän ymmärtäminen, painopisteisiin sitoutuminen ja yhteistyön toteuttaminen vaativat paljon työtä ja ennen kaikkea halua olla mukana. Hyte-työ yhdistää ja yhdessä toteutettavat toimet ovat yleensä vaikuttavimpia. Hyte-työn toteutuksessa voi usein hyödyntää omia vahvuuksia ja mielenkiinnon kohteita, mikä on olennaista niin henkilöstön kuin kuntalaisten hyvinvoinnin edistämässä.

Hyte-työn määrittelyn lisäksi on tärkeä ymmärtää, että jokainen ihminen kokee hyvinvoinnin ja sen edistämisen omalla tavallaan.

Alla THL:n ja Suomen kestävän kasvun ohjelman tuottama kuva yksilön hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Kuvaan on koottu Hyvinvoinnin osa-alueita Stiglitzin komission mukaan sekä esimerkkejä hytepalveluista ja –toiminnasta.

7. Kuntastrategia johtaa hyvinvointityötä

Kuntastrategian tulee ottaa huomioon kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Hyvinvointityö on yksi perustehtävä tulevaisuuden kunnassa elinvoiman rakentamisen ohella. Hyvinvointi on myös olennaisella tavalla kytköksissä elinvoimaan; hyvinvoivat kuntalaiset ovat elinvoimaisen kunnan edellytys. Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä mahdollisuus kokea yhteisöllisyyttä tiedetään lisäävän hyvinvointia.

Urjalan kuntastrategia vuosille 2022-2026 määrittelee kärkitavoittemme seuraavasti:

- 1) Otamme kaikki mukaan
- 2) Palvelumme ovat nykyaikaisia
- 3) Meillä on vastuullisesti kodikasta
- 4) Luomme sujuvuutta elämiselle ja yrittämiselle
- 5) Taloutemme on tasapainossa

Kaiken taustalla ovat Urjalan arvot: rohkeus, vastuullisuus ja kodikkuus. Valtuustokauden vaihduttua vuonna 2025, tullaan kuntastrategiaa päivittämään talven 2025-2026 aikana.

8. Hyvinvoinnin edistämisen suunnitelmat ja erillisohjelmat

Laki velvoittaa kuntia laatimaan useita suunnitelmia, joihin liittyy hyvinvoinnin edistämistyötä. Urjalassa olemme päättäneet yhdistää osan suunnitelmista tähän laajaan suunnitelmaan, ja osa suunnitelmista on erillisiä asiakirjoja. **Kaikilla tähän asiakirjaan yhdistetyillä suunnitelmilla on samat painopisteet. Konkreettiset toimenpiteet on koottu kappaleessa 10.1. löytyviin taulukoihin.**

8.1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Urjalan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma koskettaa varhaiskasvatusikäisistä lapsista aina alle 29-vuotiaisiin nuoriin saakka, unohtamatta lasten ja nuorten perheitä.

8.1.1. Johdanto

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinnasta säättää Järjestämislaki 6 § ja 7 §, sekä Lastensuojelulaki 12 §, jossa suunnitelma laaditaan yhteistyössä kunnan ja hyvinvointialueen kanssa. Kuntien vastuulle jää kunnan oman lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tekeminen, joka täydentyy sittemmin erillisellä hyvinvointialueen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmalla vuosille 2026-2029, jonka laatimisessa ovat kunnat mukana syksyllä 2025.

Urjalan kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma koostuu kolmesta osasta:

1. Tämän luvun 8.1. yleisestä osasta
2. Kertomusosasta (kappaleet 4.1 ja 4.2), joissa nykytila on esitelty tuoden esiin lasten ja nuorten kasvuoloja, hyvinvoinnin tilaa sekä hyvinvointia edistävät toimet ja palvelut vuosina 2021-2024.
3. Painopisteistä ja konkreettisista toimenpiteistä kerrotaan luvussa 9.

Kunnassa toimii kaksi laajaa monialaista verkostoa, joissa yhteen sovitetaan kuntamme eri toimijoiden ja verkostojen asioita perheisiin, lapsiin, nuoriin ja nuoriin aikuisiin liittyen; **1) alle 18-vuotiaiden Ohpa / Peke-verkosto** sisältää perhekeskusverkoston, lakisääteisen nuorten ohjaus- ja palveluverkoston, sekä lakisääteisen oppilashuollon ohjausryhmän ja **2) 18-29-vuotiaiden Ohpa-verkosto** sisältää lakisääteisen nuorten ohjaus- ja palveluverkoston. Verkostojen tehtävänä on laajasti arvioida lasten, nuorten ja nuorten aikuisten elinoloja ja palveluiden toimivuutta sekä laatia toimenpiteitä epäkohtien parantamiseksi. Verkostoihin kuuluu (ikäryhmä huomioiden) varhaiskasvatus, opiskeluhoito, liikuntapalvelut, nuortenpalvelut, hyvinvointialue, poliisi, seurakunta, nuorisovaltuuston edustajat sekä lasten ja nuorten parissa toimivat vapaaehtois- ja yhdistystoimijat.

8.1.2. Teemat suunnitelmavuosille

Suunnitelmavuosille 2025-2028 nousee muutama keskeinen teema, joihin tulemme painottamaan. Sovitut teemat on koostettu yhteistyössä Urjalan koulujen ja lukion rehtoreiden, Forssan ammatti-instituutin opinto-ohjaajan, päiväkodin johtajan ja nuortenpalveluiden henkilöstön kanssa.

- 1) **Kaveri- ja tunnetaitojen sekä hyvien käytöstapojen vahvistaminen** on teema, joka korostuu varhaiskasvatusikäisistä aina yläkouluikäisiin asti, kussakin ikäryhmässä omalla tavallaan. Hyviin käytöstapoihin halutaan kiinnittää huomiota ja niihin ohjataan lapsia ja nuoria jatkuvasti. Huono käytös ja kaveritaidot näkyvät eritoten itsekeskeisenä käytöksenä, jossa unohdetaan hyvät sosiaaliset tavat ja toisen ihmisen huomioiminen. Urjalassa ollaan mukana koulujen osalta Hei! -kampanjassa, jonka tavoitteena on vaikuttaa positiivisesti koulun ilmapiiriin, rakentaa yhteisöllisyyttä ja lisätä turvallisuutta pienillä, huomaavaisilla teoilla (OKM).
- 2) **Lukutaidon vahvistaminen** nähdään tärkeänä teemana tulevina vuosina ja kunnassa halutaan kannustaa lapsia ja nuoria lukemisen pariin. Etenkin vanhemmat ovat lasten osalta avainasemassa siinä, että he lukevat lapsilleen ja kannustavat heitä kirjojen pariin. Ammattilaisten tehtävä on huomioida kirjojen tärkeys kasvatustyössä, mutta myös tukea perheitä ottamaan kirjat jokapäiväiseen elämäänsä. Kirjasto on saanut Aluehallintovirastolta avustusta Innostu lukemisesta – hankkeeseen, jonka tavoitteena on edistää kaikenikäisten urjalalaisten lukemista ja lukutaitoa, yhteistyössä esim. päiväkodin, koulujen ja nuorisotyön kanssa.
- 3) **Opiskelumotivaatio ja jaksaminen** etenkin 2. asteen opiskelijoilla on huolenamme kunnassamme edelleen. Vuodesta 2021 alkaen opiskelumotivaatio on Urjalassa ollut laskusuunnassa ja tulos heikompi, kuin koko maan tai Pirkanmaan osalta. Tulevina vuosina tulisi päästä käsiksi siihen, miksi kouluinnostus laskee, mikä aiheuttaa uupumusta juuri Urjalan nuorilla ja mitä voimme asialle tehdä. Motivaation puute ja jaksamisen haasteet koskettavat myös nuoria aikuisia elämän eri osa-alueilla.
- 4) **Vanhemmuuden tukeminen** on ollut kantava teema viime vuosina, eikä siinä tulla varmaan koskaan valmiiksi. Edellä mainitut teemat ovat juuri niitä, mitkä näkyvät lasten ja nuorten elämässä kodin ulkopuolella, ja mihin koemme vanhempien kaipaavan tukea. Perheiden kokonaisvaltainen hyvinvointi kaikinensa vaikuttaa valmiuksiin ja jaksamiseen tarttua tärkeisiin edellä mainittuihin asioihin. On tärkeää selvittää, mitä me voimme tehdä enemmän, jotta perheet saisivat tarvitsemaansa tukea.

8.2. Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma

Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma löytyy kokonaisuudessaan tästä asiakirjasta niin, että kertomusosa löytyy kappaleesta 4.5., tähän kappaleeseen 8.2. on kirjoitettu suunnitelman yleinen osio ja suunnitelmanpainopisteet sekä konkreettiset toimenpiteet löytyvät luvusta 9.

8.2.1. Johdanto

Laissa ikääntyneellä väestöllä tarkoitetaan vanhuuseläkkeeseen oikeutetussa iässä olevia, eli tällä hetkellä noin 65 vuotta täyttäneitä. Iäkkäänä puolestaan pidetään henkilöä, jonka toimintakyky on heikentynyt korkea iän myötä alkaneiden sairauksien tai muiden syiden vuoksi.

Vuoden 2023 alusta lähtien kuntien vanhuspalvelut siirtyivät hyvinvointialueiden vastuulle. Tämän jälkeen kuntien työ ikääntyneiden parissa onkin painottunut ennaltaehkäisevään työhön. Urjalan kuntaan ei sote-uudistuksen jälkeen jäänyt työntekijää, joka vastaisi iäkkäiden hyvinvoinnin edistämisestä. Toki liikunta- ja kulttuuripalvelut sisältävät myös ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämistyötä, mutta hyvän kokonaisuuden luomiseksi on erityisen tärkeää kehittää yhteistyötä kunnan ja hyvinvointialueen, vanhus- ja vammaisneuvoston sekä paikallisen seurakunnan ja yhdistysten välillä. Myös Urjalan vertaisohjaajilla on merkittävä rooli ikääntyneen väestön hyvinvoinnin edistämisessä painottuen liikunnan avulla toimintakyvyn edistämiseen sekä kaatumisen ehkäisyyn.

Monet hyvinvointiin vaikuttavista asioista kulminoituvat ikääntyessä. Elämän aikana toteutetut elintavat (ravitseminen, liikuntatottumukset, uni, päihteiden käyttö), ihmissuhteet, harrastukset ja koko eletty elämä moninaisine käänneineen luovat pohjan ikääntymiselle ja sen mukanaan tuomille haasteille. Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin edistäminen vaatii joitakin erityishuomioita, kuten:

- päivittäisistä toimista selviytyminen ja kaatumisen ehkäisy (fyysinen, kognitiivinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky),
- esteettömyyden huomioiminen
- omat tai läheisen sairaudet (ml. muistisairaudet) ja niiden hoito
- turvallinen lääkitys
- mahdollisuus osallisuuteen, vaikka toimintakyky olisi heikentynyt
- palveluihin pääseminen (ajokortin menetys, taloudelliset haasteet)
- yksinäisyys esimerkiksi puolison tai ystävien kuollessa
- selviytyminen digiajassa

8.2.2. Lähitori

Lähitori on Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelu, joka tarjoaa paikan kohtaamisille, moniammatilliselle ohjaus- ja palveluneuvonnalle sekä tapahtumille ja kokeiluille. Lähitori toteuttaa tiivistä yhteistyötä kunnan, yhdistysten, seurakunnan ja palveluntuottajien kanssa, ja on keskeinen osa kunnassa toteutuvaa, ikääntyneisiin kohdistuvaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Lisäksi lähitorin työntekijät kuuluvat kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmään, mikä varmistaa säännöllisen yhteydenpidon.

Syksyn 2025 aikana lähitori aloittaa jalkautuvan työn tarkoituksenaan tavoittaa niitä kuntalaisia, jotka eivät pääse Urjalan lähitorille Kirkonkylälle. Jalkautuminen alkaa Urjalankylän Koulumaalla kerran kuukaudessa syksyllä 2025, mutta tavoitteena on kartoittaa myös muiden alueiden mahdollisuuksia jalkautuvalle työlle.

8.2.3. Kohti ikäystävällisempää Urjalaa

Ikäystävällisyyttä voidaan määritellä monella tapaa ja aiheesta on tehty myös selvitystyötä: Millainen on ikäystävällinen kunta?

Suomen ikäystävällisin kunta –tunnustus on jaettu ensimmäisen kerran vuonna 2024 ja se on tarkoitus jakaa jatkossa vuosittain. Tunnustuksen takana on Seurana Oy. Tunnustuksen kriteerit on lueteltu alla olevassa taulukossa vasemmalla ja oikealle on lyhyesti kirjattu, miten kyseinen asia toteutuu tällä hetkellä Urjalassa.

Suomen ikäystävällisin kunta –tunnustuksen kriteerit	Toteutumisen arvio Urjalassa vuonna 2025
<p>1. Ulkoilu</p> <p>a. fyysiset ulkoilupuitteet</p> <p>b. penkkejä tarjolla</p> <p>c. ulkoiluseuraa saatavilla kaikille kuntoon katsomatta</p> <p>d. ulkoilun määrä per asukas</p>	<p>1. Ulkoilu</p> <p>a. Riippuu paljon siitä, missä päin Urjalaa asuu. Ulkoilupuitteet voivat olla varsinkin syrjäisemmillä seuduilla asuville esteelliset. Keskusta-alueen läheisyyteen on rakennettu esteetön luontoreitti.</p> <p>b. Penkkejä on keskusta-alueelle lisätty, mutta tarvetta on ilmennyt laajemminkin.</p> <p>c. Kunnassa järjestyy monia kävelyryhmiä ja on järjestetty myös ulkoiluystäväkoulutusta osana Voimaa vanhuuteen –hanketta. Varsinkin syrjäseuduilla ulkoiluavun saaminen voi olla hankalaa.</p> <p>d. Tästä ei ole tietoa.</p>
<p>2. Hyvinvointia lisäävät palvelut</p> <p>a. ennaltaehkäiseviä, mielialaa ja toimintakykyä ylläpitäviä palveluita tarjolla</p> <p>b. liikenne- ja kuljetuspalvelut</p> <p>c. sosiaali- ja terveyspalvelut</p> <p>d. liikuntapalvelut</p> <p>e. aktiivisuuden tukeminen</p>	<p>2. Hyvinvointia lisäävät palvelut</p> <p>a. Ikääntyneille on paljon toimintaa eri puolilla Urjalaa, vaikkakin suurin osa toiminnoista keskittyy Kirkonkylän alueelle. Keskustelukavereille on todettu olevan tarvetta.</p> <p>b. Tämä koetaan Urjalassa puutteelliseksi.</p> <p>c. Hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen on ollut myllerryksessä ja suuri huolenaihe Urjalassa. Osa palveluista on siirtynyt Akaaseen, Valkeakoskelle ja jopa Tampereelle saakka, mutta onneksi Urjalan terveysasema on saatu säilymään, vaikka lakkautus kävi hyvin lähellä.</p> <p>Urjalan lähiasemalla on tällä hetkellä (syksy 2025)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lääkärien ja hoitajien vastaanotot

	<ul style="list-style-type: none"> • Laboratorio • Fysioterapia ja apuvälinepalvelut • Lapsiperhepalveluja • Äitiys- ja lastenneuvola • Työikäisten sosiaalityö • Omahoitopiste, jossa asiakkaat voivat käyttää tietokonetta sekä mitata verenpaineen ja painon <p>d. Liikuntapalvelut järjestää talvikaudella eläkeläisten kuntosaliryhmiä yhteistyössä vertaisohjaajien kanssa. Lisäksi yhdessä on järjestetty toukokuussa viikoittain eläkeläisten ulkotreenit sekä erilaisia tapahtumia. Liikuntapalvelut tarjoavat myös kuntalaisille ilmasta liikuntaneuvontapalvelua, joskin resurssi tähän on hyvin pieni.</p> <p>e. Kunnan monet eri toimijat, kuten seurakunta, eläkeläisyhdistykset ja kyläyhdistykset järjestävät erilaisia tapahtumia ja toimintoja.</p>
<p>3. Yhteisöllisyys</p> <p>a. tapahtumat</p> <p>b. eläkeläisten työllistäminen</p> <p>c. positiivinen viestintä ikääntyneistä</p>	<p>3. Yhteisöllisyys</p> <p>a. Urjalassa on paljon tapahtumia, joista osa on suunnattu nimenomaan varttuneemmalle väelle. Talvikausina viikoittaiset lauantaipöhinät tarjoavat mahdollisuuden ylisukupolvisen kohtaamiseen ja yhteisöllisyyden edistämiseen.</p> <p>b. Työllisyydenhoidon palvelut auttavat paikallisesti myös ikääntyneitä työllistymään.</p> <p>c. Viestintää on kehitetty viime vuosina paljon ja tätä näkökulmaa tulee kehittää jatkossa.</p>
<p>4. Osallistaminen ja päätöksenteko</p> <p>a. vaikuttamismahdollisuudet</p> <p>b. vanhusneuvoston ja kunnan yhteistyö</p> <p>c. arvostuksen kokeminen niin asukkaana kuin yhteisön jäsenenä</p>	<p>4. Osallistaminen ja päätöksenteko</p> <p>a. Pienessä kunnassa vaikuttamismahdollisuudet ovat yleisesti ottaen hyvät. Lisäksi teetämme kyselyitä, tapaamme kuntalaisia torilla, lähitorilla ja yhdistysten omissa tapaamisissa. Kuntalaisilla on mahdollisuus myös tehdä kuntalaisaloitteita. Kunnassa on järjestetty kuulemistilaisuuksia, jotka ovatkin saaneet kiitosta.</p> <p>b. Urjalan vanhus- ja vammaisneuvosto on juuri järjestäytynyt (syyskuu 2025), joten nyt on tärkeää kehittää yhteistyötä, joka on aiempina vuosina koettu haasteelliseksi.</p> <p>c. Tästä ei ole tietoa.</p>

<p>5. Asuminen</p> <p>a. turvallinen ja esteetön asuinympäristö</p> <p>b. kotiin tuotavien palveluiden selkeä esittely</p>	<p>5. Asuminen</p> <p>a. Urjalan keskusta-alueella on noin 50 senioriasuntoa, joista uusimmat ovat esteettömiä. Asumispalvelut tuottaa vanhustenkotiyhdistys. Urjalasta löytyy myös kaksi yksityistä hoivakotia.</p> <p>Kuntakonserniin kuuluva Urjalan Talot Oy hoitaa kunnan vuokra-asuntokantaa ja huolehtii omistamiensa kohteiden asumisturvallisuudesta. Yhtiön suorittama asumisneuvonta ohjaa asukkaita hakemaan arkea helpottavia palveluita mm. apulaitteiden osalta ja auttaa ihmisiä jatkamaan kotona asumista mahdollisimman pitkään. Neuvontaa on annettu maksutta myös muille kuntalaisille omien asukkaiden lisäksi. Yhtiö tuottaa myös kotona asumista tukevia palveluita mm. siivousta ja kiinteistönhoitoa, näitä palveluita on myyty kaikille kuntalaisille.</p> <p>b. Tämä nähdään hyvinvointialueen tehtävänä ja täytyy varmistaa, että esittely on selkeä. Lähitori on tämän osalta tärkeä paikka.</p>
---	--

8.3. Kotoutumisohjelma

8.3.1 Johdanto

Kunnilla on velvollisuus suunnitella ja kehittää kotoutumista. Urjalan kunnan kotoutumisohjelma perustuu lakiin kotoutumisen edistämisestä (681/2023) ja se on sisällytetty osaksi tätä hyvinvointisuunnitelmaa. Ohjelman tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista, osallisuutta, työllistymistä ja hyvinvointia sekä vahvistaa hyviä väestösuhteita Urjalassa. Ohjelma on osa kunnan strategista suunnittelua ja se tukee Urjalan kuntastrategian arvoja: kodikkuus, vastuullisuus ja rohkeus.

Kotoutumisohjelma on kunnan järjestämä kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuus. Kotoutumisohjelman palveluiden tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista, työllisyyttä tai yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia. Kotoutumisohjelma tukee myös yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista sekä terveyttä ja hyvinvointia. Kotoutumisohjelman sisältämät palvelut tukevat arjen kansalaistaitoja sekä osallistumista järjestötoimintaan ja muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan. (<https://kotoutuminen.fi/kotoutumisohjelma>)

8.3.2. Kunnan kotoutumisen edistämisen tavoitteet

Kunnan kotoutumisen edistämisen tärkein tavoite on auttaa uusien maahanmuuttajien kuntalaisten asettautumista kuntaan sekä edistää yhdenvertaisuutta ja osallisuutta kunnassa. Maahanmuuttaneille suunnatuilla palveluilla kunta mahdollistaa sujuvan pääsyn muihin palveluihin ja koulutukseen, jotta maahanmuuttaneet voisivat tulla aktiivisiksi kuntalaisiksi. Tärkeä osa kotoutumisen edistämistä on myös työllistymisen ja yrittäjyyden tukeminen. Lisäksi kotoutumisen edistämällä halutaan vahvistaa yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä.

8.3.3. Kotoutumista edistävät palvelut ja toimenpiteet

Kunnan kaikki palvelut ovat suunnattuja kaikille kuntalaisille, mutta sen lisäksi kunta tarjoaa kotoutumisen tuen palveluita maahanmuuttaneille kuntalaisille. **Kunnalla on kokonaisvastuu maahanmuuttajien kuntalaisten kotoutumisesta.** Työikäisten (18-64-vuotiaat) palveluista vastaa pääasiassa Tampereen seudun työllisyysalue. Alle 18-vuotiaiden ja yli 64-vuotiaiden palveluntarpeen arvioinnin, kotoutumissuunnitelmien laatimisen ja monikielisen yhteiskuntaorientaation vastuuviranomainen on kunta. Tarvittaessa monialaisen kotoutumissuunnitelman laadintaan kutsutaan mukaan muita viranomaisia, esimerkiksi Pirkanmaan hyvinvointialueen sosiaalityöntekijä.

8.3.3.1 Neuvonta ja ohjaus

Syksyn 2025 aikana selvitetään maahanmuuttopalveluiden järjestämistä yhteistyössä naapurikuntien kanssa siten, että matalan kynnyksen palvelua olisi saatavilla kunnantalolta. Neuvontapalvelut tulevat olemaan tarkoitettuja kaikille maahanmuuttaneille kuntalaisille. Työikäiset maahanmuuttajat ovat oikeutettuja myös Tampereen seudun työllisyysalueen palveluihin, joita tarjotaan International House Tampere –yhteistyössä, os. Rautatienkatu 10, Tampere.

8.3.3.2 Koulutus ja kielitaito

Urjalan yhtenäiskoulu tarjoaa tarvittaessa valmistavaa opetusta perusopetusikäisille (7-16-vuotiaat). Aikuisille kotoutumiskoulutuksen järjestää Tampereen seudun työllisyysalue. Vapaan sivistystyön kurseja suomen kielessä järjestää Valkeakoski-opisto.

Monikielinen yhteiskuntaorientaatio toteutetaan työikäisille kotoutujille Tampereen seudun työllisyysalueen toimesta. Yli 64-vuotiaille kunta järjestää monikielisen yhteiskuntaorientaation joko yhteistyössä Tampereen seudun työllisyysalueen tai naapurikuntien kanssa aina tarvittaessa.

8.3.3.3 Työikäisten kotoutumisajalla olevien palvelut

Tampereen seudun työllisyysalueen työvoimaviranomainen vastaa kotoutumisajalla olevien työnhakijana olevien sekä työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumispalveluista, kuten osaamisen arvioinnista, kotoutumissuunnitelmien laatimisesta ja kotoutumiskoulutuksesta, sekä tukee heitä työllistymisessä. Työllisyysalue järjestää myös kielitaidon päättöttestauksen heidän asiakkuudessa oleville kotoutujille.

Urjalan kunnan työllisyyspalvelut järjestävät työllisyysalueen palveluja tukevia palveluita. Kunta voi mm. auttaa työkokeilu- tai työharjoittelupaikan hakemisessa. Yrittäjyyden tukipalvelut järjestetään kunnan toimesta.

8.3.4 Monialainen yhteistyö

Kotoutumisen edistäminen perustuu yhteistyöhön seuraavien tahojen kanssa: Pirkanmaan hyvinvointialue, Tampereen seudun työllisyysalue, ELY-keskus (jatkossa Elinvoimakeskus), KEHA-keskus, Urjalan seurakunta sekä paikalliset yhdistykset ja vapaaehtoiset. Lisäksi vahvaa yhteistyötä tehdään naapurikuntien kanssa etenkin Etelä-Pirkanmaan alueella. Tärkeässä roolissa ovat myös seudulliset verkostot.

8.4. Työllisyysohjelma

Urjalan työllisyysohjelma sisältyy Elinvoimaohjelmaan vuosille 2022-2026. Verkostoyhteistyöllä turvataan työpaikkojen säilyminen ja uusien syntyminen. Työllisyydenhoito Urjalassa tukee työvoimatarjonnan ja –kysynnän kohtaamista aktiivisella otteella. Elinvoimaohjelmalla toteutetaan myös maahanmuuttajataustaisten kuntalaisten työllistymistä, yrittäjyyttä ja integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Yrittäjyyskasvatuksen roolia uuden yrittäjyyden synnyttämiseksi vahvistetaan ja luodaan uusia yhteistyön muotoja. Alueemme ammatillisen koulutuksen rooli on merkittävä. Työllisyysohjelmamme tavoitteiksi on asetettu:

- Löydämme ratkaisuja työpaikkojen kohtaanto-ongelmaan
- Osaamisen turvaaminen
- Nuorten, kotoutujien ja työttömien työllistymisen tukeminen
- Yrittäjyyden kannustaminen.

Työllisyysohjelma päivittyy samanaikaisesti elinvoimaohjelman kanssa.

8.5. Muut erilliset suunnitelmat ja strategiat

Kunnassa on tehty/tehdään parhaillaan myös muita hyvinvointiin liittyviä asiakirjoja, joista löytyy tarkempaa tietoa kyseiseen ryhmään tai aiheeseen liittyen.

Tällaisia suunnitelmia on mm.

- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma
- Oppilas ja opiskeluhuoltosuunnitelma
- Varhaiskasvatussuunnitelma
- Varhaiskasvatuksen turvallisuussuunnitelma
- Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma
- Perusopetuksen opetussuunnitelma
- Lukion opetussuunnitelma
- Paikallinen esiopetussuunnitelma
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelma
- Osallisuussuunnitelma
- Viestintästrategia
- Elinvoimaohjelma, joka sisältää työllisyysohjelman
- Maapoliittinen ohjelma
- Kiinteistöstrategia

9. Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025–2028

Pirkanmaan hyvinvointialueen väestön hyvinvointia ja terveyttä edistäviksi painopisteiksi on vuosiksi 2023–2026 valittu:

1. Yksilöllisten hyvinvointia edistävien valintojen mahdollistaminen
2. Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen
3. Mielen hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen
4. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen
5. Arjen turvallisuuden lisääminen ja hyvinvointia edistävä elinympäristö

Urjalan hyvinvointisuunnitelman painopisteet pohjautuvat Pirkanmaan hyvinvointialueen suunnitelmaan. Hyte-työryhmässä esiintyi vahva toive, että painopisteitä ja tavoitteita olisi nyt vähemmän, kuin edellisessä suunnitelmassa (tällöin oli 4 painopistettä, joista jokaisella kolme tavoitetta). Päädyimme valitsemaan hyvinvointisuunnitelmaan kolme painopistettä sen perusteella, mitkä Pirkan painopisteistä koettiin erityisen tärkeiksi Urjalan näkökulmasta. Asiasta kysyttiin myös henkilöstöltä sähköpostitse ja vapaaehtoistoimijoilta yhdistystapaamisessa. Lopulta hyte-työryhmässä päädyttiin valitsemaan Urjalaan kolme painopistettä, joiden alle tullaan kirjaamaan konkreettisia toimenpiteitä. Tavoitteita emme suunnitelmaan kirjaa, vaan yleisenä tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen painopisteitä painottaen. **Onnistumista seuraamme a) toteutuneiden toimenpiteiden arvioinnilla, b) mittareilla (mm. hyte-kerroin indikaattorit) sekä c) ammattilaisten, muiden toimijoiden ja kuntalaisten kokemusten ja näkemysten avulla.**

Urjalan painopisteet vuosina 2025–2028:

1. Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen
2. Mielen hyvinvoinnin tukeminen
3. Yhteisöllisyys

Nämä kolme painopistettä luovat vuosien 2025–2028 hyte-työlle suuntaviivat. Suunnitteluun on osallistunut kunnan henkilöstö sekä erilaiset työryhmät. Toiveena on, että myös paikalliset yhdistykset, yritykset ja mahdollisesti yksittäiset kuntalaisetkin toteuttaisivat painopisteiden mukaisia hyvinvointitekoja.

Alla kuva Urjalan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteistä vuosille 2025-2028 sekä listausta asioista, joita painopisteisiin sisältyy.

9.1. Toimenpiteet asetettujen painopisteiden ja tavoitteiden toteutumiseksi

Tähän suunnitelmaan on koottu käytännön toimenpiteitä, joilla parannetaan kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä kuluvalle valtuustokaudella 2025–2028. Vuosittaisessa suunnittelussa ja raportoinnissa saatetaan nostaa myös muita toimenpiteitä esille. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on monella toimialalla keskeinen osa perustyötä. Tästä syystä toimenpidetaulukoihin ei ole koottu kaikkia hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä, vaan vain **olennaiset ja uudet toimenpiteet painopisteiden toteuttamiseksi sekä kuntalaisten ja/tai henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseksi.**

Lisäksi on huomioitava, että suunnitelmia on hankala tehdä usean vuoden päähän. Olemmekin viime vuosina todenneet, että hyte-työ on monesti nopeaa reagointia erilaisiin ilmiöihin. Tästä syystä toimenpiteitä suunnitellaan vuosittain lisää ja joitakin toimenpiteitä toteutuu myös ilman, että niitä on kirjattu suunnitelmaan.

Kaikille painopisteille yhteisiä toimia ovat

- Poikkihallinnollinen yhteistyö
- Viestintä
- Koulutus (henkilöstölle ja kuntalaisille suunnatut tilaisuudet)

1. PAINOPISTE: Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen

KONKREETTISET TOIMENPITEET	VASTUUTAHOT
Lisätään henkilöstön liikunta-aktiivisuutta . Kannustetaan aktiivisten taukojen pitämiseen, lyhyiden työmatkojen kulkemiseen kävellen tai kunnan jopoilla, toteutetaan palavereja kävellen ja viestitään erilaisista liikkumismahdollisuuksista ja -tapahtumista.	Esihenkilöt, liikuntapalvelut
Perustetaan monialainen liikkumisen edistämisen työryhmä , joka käsittelee niin liikuntapaikkoihin kuin –toimintaan liittyviä aiheita.	Liikuntapalvelut
Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Järjestetään vertaisohjaajakoulutus ja näin tuetaan sekä lisätään vertaisohjaajien järjestämää toimintaa.	Liikuntapalvelut
Varhaiskasvatuksessa järjestetään lapsille kerran kuukaudessa teemallinen, liikkumiseen kannustava ja innostava tempaus .	Varhaiskasvatus
Varhaiskasvatuksen henkilöstön kehityskeskustelut (onnistumiskeskustelut) suoritetaan jatkossa kävellen .	Varhaiskasvatus
Koululaisia innostetaan liikkumiseen välituntiaktiiviteetteja ja -välineitä lisäämällä . Välituntiohjaajana toimiva opettaja yhdessä oppilasagenttien kanssa päivittää välituntivälineet ja kehittää välituntitoimintaa. Koulussa kannustetaan myös taukoliikuntaan oppituntien lomassa.	Urjalan yhtenäiskoulu
Välituntiliikuntaa lisätään välituntiaktiiviteettien muodossa (metsävälitunti, välituntimaraton ja välinelainaamo). Myös oppitunneilla liikutaan ja retkeillään lähimetsässä.	Asema koulu
Tauotetaan istumista. Lukion opettajia kannustetaan teettämään oppitunneilla toiminnallisia tehtäviä . Tuetaan tätä tarjoamalla opettajille konkreettisia ohjeita ja tehtäviä materiaalipankissa.	Lukiokoulutus
Nuortentilalla ohjaajat kannustavat aktiivisesti nuoria liikkumaan erilaisen toiminnallisten pelien ja laavuretkien kautta.	Nuortenpalvelut
Yhtenäiskoulun Vanhainkodintien puoleista ympäristöä kehitetään mm. kevyen liikenteen väyliä lisäämällä. Näin kulku yhtenäiskoulun liikuntatiloihin sekä koululaisten liikkuminen kyseisellä alueella saadaan turvallisemmaksi.	Liikenneturvallisuustyöryhmä, tekninen palvelukeskus
Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; läkkäämän väen liikkumisen ja aktiivisuuden edistämiseksi tehdään selvitys levähdyspenkkien ja inva-paikkojen lisäämiseksi. Lisäksi varmistetaan esteettömyystekijöiden huomioiminen.	Vanhus- ja vammaisneuvosto

2. PAINOPISTE: Mielen hyvinvoinnin tukeminen

KONKREETTISET TOIMENPITEET	VASTUUTAHOT
Tuetaan henkilöstön mielen hyvinvointia ja aivoterveyttä . Työyksiköissä hyödynnetään Kestävä ura –sovellusta, kuullaan henkilöstön toiveita työhyvinvoinnin edistämiseksi ja toteutetaan keinoja esim. keskeytysten hallintaan.	Esihenkilöt
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Järjestetään kuntalaisille ja/tai henkilöstölle tilaisuuksia mielen hyvinvoinnin tukemiseen liittyen. Syksyllä 2025 tilaisuuden aiheena Häly hallintaan – Miten löytää aitoa, elävää ja virtaavaa yhteyttä itseensä, toisiin ja ympäröivään maailmaan.	Vapaa-aikapalvelut
Kunnan oman työllisyyskoordinaattorin resurssi säilytetään, tarkoituksena täydentää Tampereen työllisyysalueen tuottamaa palvelua	Elinvoimapalvelut
Lapsiryhmissä järjestetään lasten kokouksia , joissa yhdessä lasten kanssa suunnitellaan mielekästä ja iloa tuottavaa toimintaa.	Varhaiskasvatus
Varhaiskasvatuksen henkilöstön turvataitoja vahvistetaan vuoden 2025 aikana järjestämällä Lasten hätä ensiapu- sekä alkusammutuskoulutus .	Varhaiskasvatus
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Olemme mukana Etelä-Pirkanmaan kaksivuotisessa perusopetuksen yhteistyöhankkeessa, jossa luodaan yhteisiä malleja ja käytänteitä kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisyyn .	Urjalan yhtenäiskoulu ja Aseman koulu
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Käynnistetään lukumummit- ja vaarit toimintaa yhdessä MLL:n kanssa.	
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Oppilaskunnan toiminta tuo mielekästä ja iloa tuottavaa toimintaa koulupäivään.	Aseman koulu
Järjestetään MLL:n mediakasvatusluento 4lk:lle.	
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Opetetaan lapsille tunne- ja turvataitoja, kaveritaitoja sekä hyviä käytöstapoja .	Aseman koulu, yhtenäiskoulu, varhaiskasvatus, nuortenpalvelut
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Järjestetään talvella 2025-2026 mielen hyvinvoinnin pienryhmätoimintaa etsivän nuorisotyön asiakkaille (15-28 v).	Nuortenpalvelut
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Toteutamme syksyllä 2025 MLL:n oppitunnit 5.-9. luokkalaisille teemalla Ruutujen lumo – Miten huolehtia hyvinvoinnista digiajassa .	Nuortenpalvelut
Nuorisovaltuusto laatii nuorten hyvinvointiin liittyvän kyselyn nuorille , joiden tuloksia arvioidaan nuorisovaltuuston kokouksessa ja tehdään tarvittavia esityksiä nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.	Nuorisovaltuusto
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Vanhemmuuden tukemiseksi toteutamme syksyllä 2025 alle kouluikäisten lasten vanhemmille illan, jonka teemoina ovat tasapainoinen arki, keinot arjen haasteisiin sekä elintapojen vaikutukset lapsiperhearkeen.	Varhaiskasvatus, vapaa-aikapalvelut

Toteutamme laajalla yhteistyöllä (nuortenpalvelut, liikuntapalvelut, seurakunta) syksyllä 2025 Mun elämä -viikko 6. luokkalaisille. Kouluviiikon aikana käydään läpi mielenterveyteen vaikuttavia ja mielenterveyttä tukevat asioita.	Oppilashuolto
Jatketaan laajalla yhteistyöllä toteutettuja (nuortenpalvelut, liikuntapalvelut, seurakunta) Mun valinnat –päihdevalistusviikon järjestämistä 5.luokille.	Oppilashuolto
Ohjaamotyöntekijän resurssi säilytetään tarkoituksena tukea nuorten hyvinvointia ja ehkäistä syrjäytymistä.	Nuortenpalvelut/Ohjaamo
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Järjestetään kaikille alle 30-vuotiaille suunnattuja hyvinvoinnin ryhmiä ja tilaisuuksia vuosittain.	Nuortenpalvelut/Ohjaamo
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Järjestetään mielen hyvinvointia tukevia tapahtumia ja tempauksia vuosittain.	Vapaa-aikapalvelut
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Huomioidaan lukiolaisten henkinen jaksaminen säännöllisillä ryhmänohjaajan tapamisilla ja haastatteluilla.	Lukiokoulutus
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Järjestetään koko lukion yhteinen vanhempainilta syksyllä 2025 teemalla: “kuinka vanhemmat voivat tukea nuorta nykylukion vaatimusten keskellä ”.	Lukiokoulutus
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Lisätään alaja yläkoululaisten lukuintoa ja lukumyönteisyyttä kirjavinkkauksilla.	Kirjasto

3. PAINOPISTE: Yhteisöllisyys

KONKREETTISET TOIMENPITEET	VASTUUTAHOT
Lisätään henkilöstön yhteisöllisyyttä aktiivisella viestinnällä, yhteisellä tekemisellä ja kannustetaan henkilöstöä tekemään toisia ilahduttavia tekoja. Huomataan hyvä ja osoitetaan kiitosta.	Koko henkilöstö
Kehitetään Lauantaipöhinöitä toteuttamalla niitä laaja-alaisesti. Toimintoa hyödyntävät sekä kunnan eri toimialat että yhdistykset järjestessään erilaisia tilaisuuksia tai kulttuuritapahtumia kuntalaisille.	Liikunta- ja hyvinvointikoordinaattori
Toteutetaan syksyllä 2025 Virkeät ikämiehet –kurssi . Toteutuksesta vastaa Nääsville ry yhteistyössä Lähitorin ja liikuntapalveluiden kanssa.	Liikuntapalvelut
Osallisuussuunnitelman toimeenpano; kunnan henkilöstö (kaikki palvelukeskukset edustettuina) ja luottamushenkilöt jalkautuvat torille vähintään kaksi kertaa vuodessa	Hallintopalvelut
Osallisuussuunnitelman toimeenpano; Toteutetaan kyselyjä esim. päätöksenteon tueksi ja viestitään niiden tuloksista sekä tulevista toimenpiteistä näkyvästi.	Hallintopalvelut
Varhaiskasvatuksen toimintakautena 2025–2026 Pohjantähden päiväkodin pihamaalla järjestetään kerran kuukaudessa yhteisölliset ulkoleikkitreffit varhaiskasvatusikäisten lasten perheille.	Varhaiskasvatus
Käynnistetään nuorille ja nuorille aikuisille (15–29 v) Ohjaamon olohuone , jossa vahvistetaan yhteisöllisyyttä, monikulttuurisuutta ja osallisuutta.	Nuortenpalvelut
Järjestetään kansainvälisyyteen liittyvää toimintaa nuorten ideoiden pohjalta. Toiminta tarjoaa eri tilanteessa oleville nuorille tasapuolisen mahdollisuuden kansainvälisiin kokemuksiin.	Nuortenpalvelut
Pidetään koululla yllä kummitoimintaa . Lisäksi kokeillaan alakoulun 2 ja 6 luokkien yhteisiä liikuntatunteja.	Urjalan yhtenäiskoulu
Oppilaskunta järjestää monia tapahtumia (väriviikko, ystävänpäivä, joulukalenteri, pääsiäismunajahti, kehuviikko, Ari-päivä, reputon päivä), jotka lisäävät yhteisöllisyyttä. Myös kotiväki on tervetullut tapahtumiin. Koululla pidetään yllä kummitoimintaa . Järjestetään koko kylälle avoin kaupunkileikkipäivä .	Aseman koulu
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Pidetään kiinni arjen tärkeistä taidoista , joilla vahvistetaan arvostavaa ilmapiiriä (tervehtiminen, hyvän huomaaminen ja läsnä oleva kuunteleminen)	Aseman koulu, yhtenäiskoulu, nuortenpalvelut, varhaiskasvatus
Järjestetään lukion ryhmäytymispäivät sekä erilaisia teemapäiviä (esim. Väiskiturnaus). Vastuutetaan opiskelijakunnan hallitusta kehittämään ja toteuttamaan yhteisöllisyyttä lisääviä tapahtumia.	Lukiokoulutus
Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman toimeenpano; Kehitetään yksinäisyyttä vähentäviä toimintoja , kuten esimerkiksi keskustelukaveri- ja varamummotoimintoja.	Vanhus- ja vammaisneuvosto
Lisätään yhteisöllisyyttä kirjallisuuden avuin , esimerkiksi kirjailijavierailuja järjestämällä.	Kirjasto
Kirjasto tarjoaa tiloja erilaisten yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia lisäävien ryhmien käyttöön.	Kirjasto

9.2. Mittarit

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurannan mittareina toimivat kouluterveyskyselyjen ja MOVE-mittausten tulokset, joita mm. hyte-työryhmässä seurataan tiiviisti. TEAvisarista puolestaan voidaan seurata kunnan terveydenedistämistyön aktiivisuutta eri mittareilla, mutta huomionarvoista on, että sama kysely toteutetaan valtakunnallisesti, vaikka kuntien resurssit ovat hyvin erilaiset. Hyte-kerroin indikaattorit ovat vuodesta 2023 alkaen herättäneet erityistä kiinnostusta kunnissa, koska niillä on vaikutusta valtion lisärahoituksen saamiseen. Hyte-kerroin indikaattorit huomioivat eri ikäisiä kuntalaisia, mutta eivät anna kattavaa tietoa eri ikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta. Lisätietoja ja indikaattoreiden tuloksia on kirjattu kapaleeseen 2.1. Indikaattorit ja HYTE-kerroin.

Kouluterveyskyselyjen ja MOVE-mittausten seurannan haasteena on, että tulokset saadaan aina uudesta ikäluokasta. Tuloksissa ei siis lähtökohtaisesti seurata samojen henkilöiden hyvinvoinnin kehitystä, vaan jokainen ikäluokka tuo esiin juuri kyseisen ikäryhmän vahvuudet sekä heikkoudet, joihin pyritään laaja-alaisesti reagoimaan.

Tutustumisen arvoinen indikaattoripalvelu löytyy sotkanet.fi -sivustolta, josta on alla olevaan taulukkoon kerätty tiedot kuntien hyvinvointikertomusten tämänhetkisestä suositellusta minimietietosisällöstä.

INDIKAATTORI	INFO ID.	ALUE	2021	2022	2023	2024
0 - 6-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	740	Koko maa				5,6
0 - 6-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	740	Pirkanmaa				5,6
0 - 6-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	740	Ujala				3,9
16 - 24-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	742	Koko maa				10,5
16 - 24-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	742	Pirkanmaa				11,2
16 - 24-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	742	Ujala				5,7
25 - 64-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	743	Koko maa				50,7
25 - 64-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	743	Pirkanmaa				51,9
25 - 64-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	743	Ujala				44,8
65 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	749	Koko maa				24,8
65 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	749	Pirkanmaa				23,3
65 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	749	Ujala				38,2
7 - 15-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	741	Koko maa				8,4
7 - 15-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	741	Pirkanmaa				8
7 - 15-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	741	Ujala				7,5
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	745	Koko maa				13,2

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	745	Pirkanmaa				12,6
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	745	Ujala				21,3
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	789	Koko maa				3,6
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	789	Pirkanmaa				3,4
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	789	Ujala				5,7
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista	190	Koko maa	28,1	27,8	28	28,7
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista	190	Pirkanmaa	26,6	26,1	26,1	27
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista	190	Ujala	35,2	32,2	33,8	32,5
Ehkäisevää päihdetyötä yhteisesti kirjattujen käytäntöjen mukaisesti toteuttavat peruskoulut, % peruskouluista	471	Koko maa	71		68	
Ehkäisevää päihdetyötä yhteisesti kirjattujen käytäntöjen mukaisesti toteuttavat peruskoulut, % peruskouluista	471	Pirkanmaa	75		80	
Ehkäisevää päihdetyötä yhteisesti kirjattujen käytäntöjen mukaisesti toteuttavat peruskoulut, % peruskouluista	471	Ujala	100		100	
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista	3904	Koko maa	34		38	
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista	3904	Pirkanmaa	36		36	
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista	3904	Ujala	26		24	
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3923	Koko maa	30		31	
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3923	Pirkanmaa	24		27	
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3923	Ujala	13		21	
Ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, %	468	Koko maa	39		50	
Ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, %	468	Pirkanmaa	64		74	
Ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, %	468	Ujala	0		0	
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	5680	Koko maa	11		12	
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	5680	Pirkanmaa	12		12	
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	5680	Ujala	20		14	
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	5681	Koko maa	9		9	
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	5681	Pirkanmaa	10		10	
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	5681	Ujala	13			

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapeelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	5362	Koko maa	6		8	
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapeelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	5362	Pirkanmaa	7		8	
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapeelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	5362	Ujala	12		5	
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapeelaamista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	5363	Koko maa	7		7	
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapeelaamista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	5363	Pirkanmaa	6		6	
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapeelaamista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	5363	Ujala				
Hyvinvointikertomus hyväksytty valtuustossa, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	5143	Koko maa	95		93	
Hyvinvointikertomus hyväksytty valtuustossa, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	5143	Pirkanmaa	100		100	
Hyvinvointikertomus hyväksytty valtuustossa, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	5143	Ujala	100		100	
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	3959	Koko maa	364,6	351,8	329,3	326,8
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	3959	Pirkanmaa	373,5	325,3	304,7	310,3
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	3959	Ujala	541,2	374,8	334,9	366,9
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	328	Koko maa	19		21	
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	328	Pirkanmaa	21		21	
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	328	Ujala	33		26	
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	337	Koko maa	22		21	
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	337	Pirkanmaa	21		21	
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	337	Ujala	24		15	
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	4817	Koko maa	11		11	

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	4817	Pirkanmaa	11	10
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	4817	Ujala	12	16
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	286	Koko maa	26	27
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	286	Pirkanmaa	26	26
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	286	Ujala	31	36
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3916	Koko maa	26	25
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3916	Pirkanmaa	27	26
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3916	Ujala	21	23
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)	4890	Koko maa	15	16
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)	4890	Pirkanmaa	15	15
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)	4890	Ujala	26	15
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)	4956	Koko maa	12	12
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)	4956	Pirkanmaa	13	12
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)	4956	Ujala	10	22
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)	4957	Koko maa	8	8
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)	4957	Pirkanmaa	9	7
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)	4957	Ujala		
Korkea positiivinen mielenterveys, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	4715	Koko maa	9	8
Korkea positiivinen mielenterveys, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	4715	Pirkanmaa	9	9
Korkea positiivinen mielenterveys, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	4715	Ujala	4	7
Korkea positiivinen mielenterveys, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	4717	Koko maa	8	8

Korkea positiivinen mielenterveys, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	4717	Pirkanmaa	8		8	
Korkea positiivinen mielenterveys, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	4717	Ujala	10		11	
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	4834	Koko maa	8		9	
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	4834	Pirkanmaa	8		8	
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	4834	Ujala	14		15	
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	1514	Koko maa	6		8	
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	1514	Pirkanmaa	6		8	
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	1514	Ujala	9		12	
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3913	Koko maa	1		2	
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3913	Pirkanmaa	1		2	
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3913	Ujala				
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuosituksia koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	5317	Koko maa	70	70	7	7
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuosituksia koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	5317	Pirkanmaa	69	69	9	9
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuosituksia koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	5317	Ujala	21	21	76	76
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	5309	Koko maa	80	80	91	91
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	5309	Pirkanmaa	89	89	87	87
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	5309	Ujala	100	100	100	100
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	5333	Koko maa	89	89	95	95
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka	5333	Pirkanmaa	100	100	100	100

koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä						
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	5333	Ujala	100	100	100	100
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä	3984	Koko maa	19	19	20	20
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä	3984	Pirkanmaa	9	9	26	26
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä	3984	Ujala	0	0	0	0
Kunta on asettanut tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi, %	470	Koko maa	31		27	
Kunta on asettanut tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi, %	470	Pirkanmaa	45		48	
Kunta on asettanut tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi, %	470	Ujala	0		100	
Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % kouluista	5396	Koko maa	65		66	
Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % kouluista	5396	Pirkanmaa	84		90	
Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % kouluista	5396	Ujala	100		100	
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	5477	Koko maa	37,6	38,4	37	35,8
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	5477	Pirkanmaa	34,2	36,8	33,1	33,2
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	5477	Ujala	26,9	59	47,1	13,6
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	5478	Koko maa	40,9	41,2	40,1	40,4
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	5478	Pirkanmaa	36,6	42,6	37,7	36,7
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	5478	Ujala	37	41,7	56,8	35,6
Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä	4094	Koko maa		72		69

Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä	4094	Pirkanmaa		71		65
Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä	4094	Ujala		59		57
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä	3262	Koko maa	4,6	4,3	4,1	4
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä	3262	Pirkanmaa	4	3,7	3,2	3,6
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä	3262	Ujala	3,7	0	3,3	4,2
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	5368	Koko maa			26	
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	5368	Pirkanmaa			28	
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	5368	Ujala			30	
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	5370	Koko maa			11	
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	5370	Pirkanmaa			13	
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	5370	Ujala				
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	5369	Koko maa			13	
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	5369	Pirkanmaa			12	
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	5369	Ujala			13	
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta	3113	Koko maa	6,6	7,3	7,8	8,1
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta	3113	Pirkanmaa	5,7	5,6	6,8	6,7
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta	3113	Ujala	3,2	5,3	4,4	7,8
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta	3114	Koko maa	40,3	41,2	42,9	45,3
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta	3114	Pirkanmaa	37,7	40,4	42,4	41,2
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta	3114	Ujala	23,3	24,1	19,3	30,3
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu	5641	Koko maa	101,1	100,6	100	

Sairastavuusindeksi, ikävakioitu	5641	Pirkanmaa				
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu	5641	Ujala	107,4	106,8	103,1	
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä	5387	Koko maa	15,4	14,7	16,6	
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä	5387	Pirkanmaa	13,7	12,8	15,1	
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä	5387	Ujala	24	19,3	19,5	
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä	5097	Koko maa	2,9	2,6	2,6	2,6
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä	5097	Pirkanmaa	2,7	2,3	2,3	2,4
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä	5097	Ujala	2,1	1,9	1,9	1,6
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	4811	Koko maa	85		85	
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	4811	Pirkanmaa	85		86	
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	4811	Ujala	88		84	
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	4700	Koko maa	68		66	
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	4700	Pirkanmaa	68		66	
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	4700	Ujala	56		57	
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	4702	Koko maa	68		67	
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	4702	Pirkanmaa	69		67	
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	4702	Ujala	77		72	
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu	5663	Koko maa	100	100	100	
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu	5663	Pirkanmaa				
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu	5663	Ujala		117,9	119,6	
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista	3071	Koko maa	5,3	4,5	4,2	4,5
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista	3071	Pirkanmaa	4,8	3,8	3,6	4,1
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista	3071	Ujala	4,9	4,5	4,5	4,5
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta	3037	Koko maa	104,1	93,8	91,7	88,7
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta	3037	Pirkanmaa	110,5	94,5	95,7	93,4
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta	3037	Ujala	167,5	116,9	129,1	150,1
Väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	746	Koko maa				5789834

Väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	746	Pirkanmaa				572293
Väestöennuste 2030 (laskettu 2024)	746	Ujala				4318
Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	5144	Koko maa	62		66	
Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	5144	Pirkanmaa	77		78	
Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	5144	Ujala	0		100	
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä	237	Koko maa	45,8	45,5	45,3	45,1
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä	237	Pirkanmaa	45,8	45,3	45,2	45,3
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä	237	Ujala	47,7	46,2	45,5	45,2
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13 - 16-vuotiailla	3235	Koko maa	25,2	24,8	23,5	
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13 - 16-vuotiailla	3235	Pirkanmaa	24,3	24,5	22,8	
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13 - 16-vuotiailla	3235	Ujala	38,5	39,6	24,3	
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla	3231	Koko maa	20,6	19,1	19,4	
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla	3231	Pirkanmaa	20,9	20,2	20,5	
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla	3231	Ujala	33	24,7	21,9	
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla	3233	Koko maa	24,5	23,4	22,3	
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla	3233	Pirkanmaa	22,8	22,6	22	
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla	3233	Ujala	31,1	23,1	24,9	
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %	3076	Koko maa	55,1			
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %	3076	Pirkanmaa	56,8			
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %	3076	Ujala	55			

OSA 3 VALTUUSTOKÄSITTELY

10. Urjalan laajan hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman laatijat

Hyte-työryhmä

Annu Kuusisto, kunnanjohtaja

Anu Seppälä, nuoriso- ja vapaa-aikaohjaaja → sijaisena Janne Frankberg syksystä 2025 alkaen

Fia Hafiz, maahanmuuttokoordinaattori (kesään 2025 saakka)

Heidi Jalli, liikunta- ja hyvinvointikoordinaattori

Juha Salo, sivistysjohtaja

Jaana Jokinen, päiväkodin johtaja

Mari Mattila, kotoutumiskoordinaattori (hyte-työryhmässä kevään 2025)

Satu Sarin, elinvoimapäällikkö

Tiina Juutilainen, nuoriso- ja vapaa-aikakoordinaattori

Ville Naukkarinen, rakennusmestari → Markus Ylimäki, yhdyskuntatekniikan rakennusmestari syksystä 2025 alkaen

Heidi Heikkinen, diakoniatyöntekijä / Urjalan seurakunta

Suvi Sillanpää, koulukuraattori / Pirha

Minna Salmipuro, kuntoutuksen ohjaaja / Pirha

Ruth Keyriläinen, palveluohjaaja / Pirha (lähitori)

Tiina Linna-Jaakkola, palveluohjaaja / Pirha (lähitori)

Laura Ekman, Pirha

Muut työryhmät, joissa asiakirjaa on työstetty:

- opiskeluhoito
- perhekeskusverkosto
- ohjaus- ja palveluverkosto

Lisäksi asiakirjan valmistelussa ovat olleet mukana:

- koulujen rehtorit
- muu henkilöstö
- yhdistystapaamisiin osallistuneet vapaaehtoistoimijat
- nuorisovaltuusto
- vanhus- ja vammaisneuvosto

11. Laajan hyvinvointikertomuksen hyväksyminen

Urjalan laaja hyvinvointikertomus on esitelty hyvinvointilautakunnalle 10.4.2025, tarkastuslautakunnalle 24.4. kunnanhallitukselle 19.5.2025 ja valtuustolle 26.5.2025.

Koko asiakirja, laaja hyvinvointikertomus ja –suunnitelma on hyväksytty hyvinvointilautakunnassa 9.10.2025, kunnanhallituksessa 27.10.2025 ja valtuustossa 17.11.2025.